

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Jaarverslag 2009

Auteur

J.C. Meijer

Registratienummer

10.11248

Datum

1 juli 2010

Versie

3.0

Status

Definitief

Afdeling

FEZ

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Samenvatting	7
3	Sturing op de taken	10
3.1	Bestuur en externe communicatie	10
3.2	Beleid- en Planvorming	13
3.3	Monitoring van beleid en watersysteem	18
3.4	Calamiteiten	20
4	Waterveiligheid	22
4.1	Programma primaire keringen	22
4.2	Beheer van de waterkeringen	25
5	Voldoende water	28
5.1	Programma bestrijding wateroverlast	28
5.2	Programma regionale keringen	29
5.3	Integraal beheer van het watersysteem	30
5.4	Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens	33
6	Schoon water	35
6.1	Programma Kaderrichtlijn Water	35
6.2	Programma bestrijding watertekort	36
6.3	Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving Wvo	37
6.4	Beheersing van lozingen: afvalwaterketen	38
6.5	Beheersing van lozingen, niet zijnde de afvalwaterketen	40
7	Veilige wegen	42
7.1	Programma verkeersveiligheid	42
7.2	Wegenbeheer	43
8	Middelen en organisatie	46
8.1	Heffing en invordering	46
8.2	Bedrijfsondersteuning	47
9	Weerstandvermogen en risico's	54

9.1	Weerstandsvermogen	54
9.2	Risico's	54
10	Waterschapsbelastingen	58
11	Incidentele baten en lasten	60
12	Kostentoerekening	61
13	Overige bestemmingsreserves en voorzieningen	62
14	Financiering (treasury-paragraaf)	63
15	Verbonden partijen	65
16	EMU-saldo	66
17	Jaarrekening	67
18	Bijlagen	86

1 Inleiding

In het Jaarverslag 2009 van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) wordt op hoofdlijnen verantwoording afgelegd over de in 2009 uitgevoerde activiteiten. Ook wordt ingegaan op de gestelde doelen en de financiële resultaten. De Begroting 2009 vormt de basis voor de verantwoording in het jaarverslag.

Het Jaarverslag 2009 is (net als de Begroting 2009) ingedeeld op beleidsprogramma's. Er is onderscheid gemaakt in programmataken en beheertaken. Het Jaarverslag bestaat uit drie delen. De inhoud en de resultaten van de activiteiten staan in het eerste (algemene) deel centraal. In het tweede deel worden de beleidsprogramma's belicht. In het derde deel komt de jaarrekening 2009 inclusief bijlagen aan de orde.

De in dit jaarverslag beschreven activiteiten en prestaties zijn gespiegeld aan de per hoofdstuk in de begroting 2009 onder 'Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?' aangegeven maatregelen en doelstellingen. In elke paragraaf zijn de kopjes 'Doelstelling' en 'Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?' letterlijk overgenomen uit het jaarplan 2009. De mate van concreetheid en compleetheid van de in de begroting opgenomen maatregelen, activiteiten en prestaties is nog niet zodanig dat dit jaarverslag zich kan beperken tot de in de per hoofdstuk samengevatte tabellen voor deze onderdelen. Ze vormen namelijk onvoldoende maatstaf voor het al of niet bereiken van de doelstellingen.

Beleidsprogramma's	Sturing op de taken	Waterveiligheid	Voldoende water	Schoon water	Veilige wegen	Middelen en organisatie
Hoofdstuk	3	4	5	6	7	8
Programmataken		Programma primaire keringen (4.1)	Programma bestrijding wateroverlast (5.1)	Programma Kaderrichtlijn Water (6.1)	Programma verkeersveiligheid (7.1)	
			Programma regionale keringen (5.2)	Programma bestrijding watertekort (6.2)		
Beheertaken	Bestuur en externe communicatie (3.1)	Beheer van de waterkeringen (4.2)	Integraal beheer van het watersysteem (5.3)	Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving Wvo (6.3)	Wegenbeheer (7.2)	Heffing en invordering (8.1)
	Beleid en planvorming (3.2)					Bedrijfs-ondersteuning (8.2)
	Monitoring van beleid en watersysteem (3.3)		Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens (5.4)	Beheersing van lozingen: afvalwaterketen (6.4)		Financieel beleid (8.3)
	Calamiteiten (3.4)					

In het jaarverslag wordt ingegaan op de verschillen tussen de begroting en de realisatie. Er worden twee tabellen gepresenteerd: exploitatie en investeringen. De exploitatietabel is opgebouwd uit vijf onderdelen.

Externe kosten

Dit zijn de kosten die zijn gemaakt door opdrachten te geven aan marktpartijen. Voorbeelden daarvan zijn het inschakelen van ingenieursbureaus voor een studie, het uitvoeren van onderhoud door aannemers, energieleveranties en kosten van materialen.

Externe opbrengsten

Dit betreft bijdragen van overheden, burgers en bedrijven, uitgezonderd de waterschapsbelastingen. Voorbeelden zijn eenmalige subsidies, de gemeentelijke bijdragen voor de wegentaak en vergunningleges.

Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit rente- en afschrijvingskosten.

Reserves en voorzieningen

Deze post betreft de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen.

Interne kosten

Deze post bestaat uit de kosten van uren van de medewerkers en de toegerekende kosten van overhead, zoals ICT, huisvesting en management.

2 Samenvatting

In dit hoofdstuk is het jaarverslag 2009 samengevat.

Exploitatieresultaat 2009

Het boekjaar 2009 sluit met een positief resultaat van € 8,8 miljoen. De exploitatierekening 2009 ziet er als volgt uit:

Exploitatierekening (bedragen x € 1 miljoen)	Rekening 2009	Begroting 2009 primitief	Vershil
Lasten			
Rente en afschrijvingen	44,0	46,4	2,4
Personeelslasten	57,9	56,5	-1,4
Overige lasten	110,8	107,7	-3,1
<i>Subtotaal lasten</i>	<i>212,7</i>	<i>210,6</i>	<i>-2,1</i>
Baten			
Waterschapsbelastingen	172,2	173,2	-1,0
Overige baten	37,0	34,2	2,8
<i>Subtotaal baten</i>	<i>209,2</i>	<i>207,4</i>	<i>1,8</i>
Exploitatieresultaat voor onttrekkingen aan reserves			
Onttrekkingen aan reserves	-3,5	-3,2	-0,3
Onttrekkingen aan reserves	12,3	7,5	4,8
Exploitatieresultaat	8,8	4,3	4,5

Ten opzichte van de primitieve begroting wijkt het exploitatieresultaat met € 4,5 miljoen voordelig af. Het verschil tussen begroting en realisatie is opgebouwd uit een groot aantal onderdelen en wordt nader toegelicht in de programmaverantwoordingen en in het hoofdstuk Jaarrekening.

Het beheer van de waterkeringen, het integrale beheer van het watersysteem en het wegenbeheer vormt de kern van de taken van HHNK. Gezien de opzet en uitwerking van het Jaarplan 2009 is nog niet goed meetbaar of HHNK voldoende doelmatig en doeltreffend werkt. Hiervan is sprake als 90% van de doelen uit het jaarplan binnen het beschikbare budget wordt bereikt. Het algemene beeld is dat voor de beheer- en onderhoudswerkzaamheden dit percentage nagenoeg is bereikt.

Investeringsvolume

In 2008 werd het investeringsvolume ruimschoots gerealiseerd. In 2009 was dat niet het geval, want aan investeringen is in totaal € 97 miljoen uitgegeven (begroot was € 141 miljoen). De bijdragen van derden aan investeringsprojecten kwamen uit op € 45 miljoen. Begroot was € 21 miljoen.

In de betreffende hoofdstukken zijn de afwijkingen in de uitgaven op hoofdlijnen toegelicht. Externe factoren speelden hierin een hoofdrol. De afwijkingen zijn hoger dan 10%, waardoor van doelmatigheid en doeltreffendheid geen sprake is.

Programma-investeringen

In drie programma-investeringen traden de grootste afwijkingen op.

- *Waterveiligheid – primaire waterkeringen*
In dit programma is € 8,5 miljoen meer uitgegeven. De uitgaven bedroegen € 32,3 miljoen. De hogere productie van de aannemer en extra leveringen en werkzaamheden in het project Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn zijn hier debet aan. Daartegenover staat dat € 22 miljoen meer subsidie van het Rijk is ontvangen. De inkomsten hieruit bedroegen € 38,5 miljoen. Per saldo is het verschil tussen de begroting en het resultaat € 13,5 miljoen.
- *Voldoende water – bestrijding wateroverlast*
In dit programma waren de inkomsten € 2 miljoen lager. De uitgaven waren € 0,2 miljoen lager en bedroegen € 8,9 miljoen.
- *Veilige wegen – verkeersveiligheid*
De uitgaven in dit programma vielen € 1,7 miljoen lager uit. Daartegenover kwamen de geraamde inkomsten van € 0,4 miljoen niet binnen.

Beheerinvesteringen

In de Beheerinvesteringen van drie programma's traden de grootste afwijkingen op.

- *Voldoende water - Integraal beheer van het watersysteem*
De investeringsuitgaven in dit programma waren € 13,8 miljoen lager. In de begroting was € 20,4 opgenomen. De inkomsten bedroegen € 2,4 miljoen. In de begroting was € 0,6 miljoen opgenomen.
- *Schoon water – Beheersing van lozingen*
In dit programma werd € 25,5 miljoen minder uitgegeven. In de begroting was € 63,1 opgenomen. Hoofdoorzaak was vooral vertraging in de realisatie van investeringen in vier rioolwaterzuiveringsinrichtingen (rwzi's). In al deze gevallen bepaalden externe factoren de stagnatie. De inkomsten bedroegen € 2,8 miljoen. In de begroting was € 0,8 miljoen opgenomen.
- *Middelen en organisatie – Bedrijfsondersteuning*
De investeringsuitgaven voor dit programma waren € 8,1 miljoen lager. In de begroting was € 13,6 miljoen voorzien. De uitgaven voor het nieuwe centrale kantoor waren € 5,6 miljoen lager. Vertraging in de uitvoering van het wervenplan als gevolg van vergunningsprocedures had € 2,2 miljoen lagere uitgaven tot gevolg.

Nieuw bestuur en dijkgraaf

In januari 2009 trad zowel het nieuwe bestuur als de nieuwe dijkgraaf aan. Het nieuwe bestuur gaf prioriteit aan een collegeprogramma voor de periode 2009-2012. Naast de bestuurlijke ambities en de beleidsdoelstellingen zijn in het programma afspraken vastgelegd over de ontwikkeling van de belastingdruk.

Programmatiesch werken

Waterveiligheid - Programma primaire keringen

Het grootschalige project Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn is vanaf 2007 in uitvoering. Negen projecten verkeren in de planfase. De kostenraming van het programma nam in de loop van 2009 toe van € 432 miljoen naar € 925 miljoen. Vijf dijkversterkingsprojecten kunnen niet voor eind 2015 worden afgerond, zoals de oorspronkelijke planning aangaf.

Voldoende water - Programma bestrijding wateroverlast

De einddatum voor de realisatie van het programma verschuift als gevolg van de besluitvorming over de Meerjarenraming 2010-2013 van 2015 naar 2017. Een door Rijkswaterstaat ontwikkelde

planningssystematiek, waarin de risico's voor de voortgang zijn benoemd, heeft tot deze verschuiving geleid.

Het programma bestrijding wateroverlast kan binnen het netto investeringsvolume van € 100 miljoen worden uitgevoerd. In 2009 zijn tien polders op orde gebracht, waarmee het totaal op 35 op orde gebrachte polders komt. Voor de tweede fase van het programma is een tussenbalans opgesteld, die als basis dient voor het vervolg.

Voldoende water – Programma regionale keringen

Het Programma Verbetering Boezemkades is in juni vastgesteld. Het (romp)programma voorziet in de verbetering van 65 kilometer kades. De provincie is met het programma akkoord gegaan. Niet alle regionale keringen zullen daarmee in 2015 op orde zijn.

Om tot een kosteneffectief optimum te komen is een aantal beleidsonderzoeken gestart. Verwacht wordt dat de uitkomsten van deze onderzoeken in 2012 leiden tot besluitvorming over de verdere voortgang van het programma.

Schoon water – Programma Kaderrichtlijn Water

Het rompprogramma voor de investeringsmaatregelen uit de KRW is vastgesteld. Het bestuur stelde een krediet van € 11,7 miljoen ter beschikking. Verder is een KRW-meetnet ingericht.

Schoon water – Beheersing van lozingen

Medio 2009 is het programma afvalwaterketen opgesteld. Dit actieprogramma geeft inzicht in de maatregelen die tot en met 2015 nodig zijn om de zuiveringstechnische werken op orde te brengen. Besluitvorming is voorzien in het eerste kwartaal van 2010.

De beperking van de tariefstijging leidt ertoe dat de lozingen van niet alle rwzi's in 2012 voldoen aan de eisen van de AMvB Stedelijk afvalwater.

Operatie Storm

Het Rijk heeft de waterschappen na de zomer verzocht jaarlijks de rijksbegroting met € 100 miljoen te ontlasten. Onder de codenaam 'Operatie Storm' hebben de waterschappen in oktober voorstellen gedaan voor bezuinigingen in het waterbeheer. Fusies en een betere verdeling van taken moeten leiden tot een effectiever en doelmatiger waterbeheer. Het kabinet nam de voorstellen over. In 2010 worden de voorstellen uitgewerkt.

Rechtmatigheid

Voor het eerst moest wettelijk worden voldaan aan de eisen van rechtmatigheid. Invoering vond plaats via een stappenplan. Inkoopprocessen en inzicht in de financiële status van programma's zijn als risico's voor het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring voor rechtmatigheid aangemerkt.

Risico's

De Kadernota Risicomanagement is vastgesteld. De risico's worden gerapporteerd volgens de methodiek in deze nota en zijn onderverdeeld in drie categorieën.

Centrale huisvesting

De bouw van het nieuwe centrale kantoor in Heerhugowaard is gestart en verliep volgens plan. De uitgaven waren echter € 5,6 miljoen lager dan begroot. De oplevering van het kantoor is eind 2010 gepland.

3 Sturing op de taken

3.1 Bestuur en externe communicatie

3.1.1 Doelstelling

De bestuurlijke keuzes, het beleid en de werkzaamheden van HHNK kunnen rekenen op een groot draagvlak bij de inwoners en relaties in Noord-Holland. Partners en burgers kennen HHNK, zien HHNK als de deskundige waterbeheerder in Noord-Holland en vertrouwen op HHNK voor hun veiligheid.

3.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

HHNK maakt in het bestuurlijke besluitvormingsproces op een rechtmatige, integere en doelmatige wijze keuzes en behartigt de belangen van de ingelanden. Het bestuur en het ambtelijk apparaat weten wat er leeft bij de burgers en relaties. De communicatie met deze partijen is pro-actief en is gericht op samenwerking. Daarnaast wordt gewerkt aan het vergroten van de naam- en taakbekendheid en het realiseren van het gewenste profiel van de deskundige, slagvaardige en klantgerichte waterbeheerder bij inwoners en relaties.

3.1.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Bestuur

In januari zijn het nieuwe bestuur en de nieuwe dijkgraaf aangetreden. Als een van de eerste activiteiten is een collegeprogramma en een meerjarenplan opgesteld. In het collegeprogramma zijn op hoofdlijnen de bestuurlijke ambities geformuleerd voor de periode 2009-2012. Hierin is het accent gelegd op klimaat-, milieu- en energiebeleid en de beeldvorming over HHNK. Ook zijn grote dossiers, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW), het Waterbeheersplan (WBP4) en Waterveiligheid in het programma verwerkt. In het programma zijn afspraken vastgelegd over de ontwikkeling van de belastingtarieven.

Op verzoek van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat hebben de waterschappen voorstellen gedaan om bezuinigingen door te voeren in het waterbeheer. Onder de codenaam Operatie Storm heeft de Unie van Waterschappen dit proces gecoördineerd. In deze voorstellen binden de waterschappen zich om door fusies en een betere verdeling van taken een effectiever en doelmatiger waterbeheer te realiseren. De voorstellen moeten leiden tot een structurele verlichting van de Rijksbegroting van € 100 miljoen. Het kabinet heeft de voorstellen overgenomen. In 2010 krijgt de Operatie Storm een vervolg en worden deze voorstellen uitgewerkt.

De werkgroep Bestuurlijke Zaken uit het algemeen bestuur heeft aanbevelingen gedaan voor verbeterpunten op het bestuurlijk vlak. Vanaf 2010 zijn fractievergoedingen ingevoerd en mogen eenmansfracties een steunfractielid aanstellen.

Samenwerking

Gemeenten, provincie, Rijk en belangenorganisaties in Noord-Holland zijn partners in de samenwerking met HHNK. Op basis van de visie op relatiemanagement is bestuurlijk contact gehouden met strategische partners en is gestart met het opstellen van een stakeholder-analyse. De ambtelijke ondersteuning van bestuurlijke overleggen met samenwerkingspartners is volgens plan verder ontwikkeld. Ook is de regie op vakspecifieke overleggen versterkt en zijn nieuwe bestuurders ingewerkt. Het voornemen om samenwerkingsoverleg te houden volgens de gebiedsindeling van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) is niet gerealiseerd omdat voorbereiding meer tijd vereiste. Het samenwerkingsoverleg vindt in 2010 plaats.

In november is opnieuw een watersymposium georganiseerd voor met name gemeenten. Dit keer stond de samenwerking rond de Waterveiligheid centraal. Het symposium is succesvol verlopen.

Klanttevredenheid relaties en burgers

Het geplande tweede onderzoek naar de bekendheid, waardering en tevredenheid van inwoners en relaties is niet in 2009 uitgevoerd, maar staat gepland voor de eerste helft van 2010. De oorzaak van de vertraging is dat er is gezocht naar een nieuw onderzoeksbureau en een nieuwe methode die een betere vergelijking met de resultaten van andere waterschappen en overheden oplevert.

Duurzaamheid

Begin 2009 heeft het bestuur het Milieu- en Klimaatbeleid 2009-2012 vastgesteld. Mede op basis daarvan is via de Unie van Waterschappen een bijdrage geleverd aan het opstellen van een klimaatakkoord tussen het Rijk en de waterschappen.

Er is een Milieuprogramma opgesteld. Dit programma omvat een meerjarenplanning met maatregelen voor het behalen van de doelstellingen uit het milieu- en klimaatbeleid. Binnen de organisatie is een milieuwedstrijd georganiseerd, waaraan alle organisatieonderdelen hebben deelgenomen. Doelstelling was om milieuvorstellen uit te werken, die toepasbaar en uitvoerbaar zijn. Deze voorstellen en de reeds bestaande milieubesparende maatregelen worden geïntegreerd in het Milieuprogramma. In 2010 worden de eerste milieuvorstellen uitgevoerd en is vaststelling van het Milieuprogramma gepland.

Het grootste deel van de optimalisatie van de Slibdroog Installatie Beverwijk (SDI) heeft plaatsgevonden. De drogers van de SDI zijn vernieuwd. In 2010 vinden de laatste werkzaamheden (inclusief aanvullende milieubesparende maatregelen) plaats. Het gasverbruik wordt minder, doordat per eenheid gas meer water verdampt kan worden.

Externe communicatie

Intensieve communicatie heeft plaatsgevonden rond beleidsontwikkeling en projecten, zoals het WBP 4, de dijkversterkingen in het kader van het Hoogwater Bescherming Programma (HWBP) en projecten in het kader van het programma bestrijding wateroverlast. Burgers, andere overheden en belangenorganisaties zijn intensief betrokken bij de beleid- en planvorming en uitvoering van projecten via onder andere bijeenkomsten, nieuws- en bewonersbrieven, folders, krantenberichten en internet.

Vanaf begin 2009 is het accent verlegd van externe communicatie naar interne communicatie. Er is bovendien meer ingezet op het verbeteren van de dienstverlening van HHNK.

De volgende acties zijn in 2009 uitgevoerd.

- Nieuwe dienstkleding is aangeschaft om de zichtbaarheid van de buitendienstmedewerker te vergroten.
- De externe correspondentie is verbeterd, bijvoorbeeld schouwbrieven.
- De arbeidsmarktcommunicatie is verbeterd, met name in de personeelsadvertenties en via het internet.
- De plaatsing van verbeterde informatiepanelen in het gebied is volgens planning uitgevoerd.
- De media zijn actief benaderd, met als hoogtepunten 'Vuist tegen het water'. Een week lang stond op RTV Noord-Holland de klimaatverandering en de dijkversterkingen centraal.
- Voor de calamiteitenoefening FloodEx is de publiciteit verzorgd.
- Rond de film De Storm is een scholenactie gevoerd. Ongeveer 4.000 leerlingen hebben in het kader van deze actie de film bezocht en informatie over het werk van HHNK gekregen.

- Rond de officiële opening van de Stad van de Zon in Heerhugowaard zijn communicatieactiviteiten ondernomen.

De agenda's en besluiten van het dagelijks bestuur zijn niet vanaf maart 2009 op het internet bekend gemaakt. Dit wordt vanaf begin 2010 gedaan. De communicatie rond de nieuwe Keur is eind 2009 gestart en heeft een vervolg in 2010. Daarnaast heeft de communicatie over de profilering als de waterdeskundige in Noord-Holland vertraging opgelopen. Begin 2010 wordt dit onderwerp aan het bestuur voorgelegd, waarna uitvoering kan plaatsvinden.

Buitenlandbeleid

HHNK participeert in een drinkwater- en sanitatie-project in Nicaragua. Onderzoek naar de mogelijkheden van een sluitende financiering van het project loopt. De start van het project wordt verwacht in 2010.

Het internationale programma SKINT (Skills Improvement and New Technologies) is in de uitvoeringsfase gekomen. Het programma heeft als doelstelling een betere samenwerking tussen partijen in het Waterbeheer en de Ruimtelijke Ordening. De nadruk is gelegd op het borgen van de subsidiestromen gedurende het project.

3.1.4 Wat heeft het bestuur en externe communicatie in 2009 gekost?

Exploitatie		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Bestuur en externe communicatie	Externe kosten	1,9	2,3
	Externe opbrengsten	-1,9	-0,9
	Kapitaallasten	0,7	0,6
	Reserves & voorzieningen	-	-
	Interne kosten	6,9	6,0
	Totaal	7,6	8,0

De externe kosten zijn lager dan begroot doordat de prioriteit is verlegd van externe communicatie naar interne communicatie. De externe opbrengsten zijn hoger dan begroot doordat er meer voormalige dienstwoningen zijn verkocht. In de begroting was deze post opgenomen bij Bestuur en externe communicatie.

De hogere interne kosten worden veroorzaakt door een noodzakelijke dotatie aan de voorziening voor pensioenen van oud-bestuursleden. Om administratieve redenen is deze dotatie hier verantwoord onder Interne kosten en niet onder Reserves & voorzieningen.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Bestuur en externe communicatie	Uitgaven	-0,2	1,0
	Inkomsten	-	-
	Totaal	-0,2	1,0

HHNK ontving een deel van het voorschot voor het project Verkiezingen 2008 terug van de Unie van Waterschappen.

3.2 Beleid- en Planvorming

3.2.1 Doelstelling

Het beleid van HHNK wordt helder beschreven, bestuurlijk vastgesteld en vertaald in plannen en uitvoeringsprogramma's. Door het beïnvloeden van externe beleidsvorming en adviseren over, reageren op en toetsen van ruimtelijke ontwikkelingen van derden, stelt HHNK de eigen belangen veilig.

3.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

HHNK streeft naar openheid bij zijn taakuitvoering. Beleid en beleidsevaluaties worden door het algemeen bestuur vastgesteld. Omdat deze besluitvorming openbaar is, is het voor de burger, andere overheden en belangenorganisaties duidelijk hoe HHNK invulling geeft aan zijn taken.

3.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Beleidsontwikkeling Waterveiligheid

Naar aanleiding van de bevindingen van de Deltacommissie in 2008 heeft het Rijk een Deltacommissaris aangesteld. Deze is gestart met het uitwerken van een Deltaprogramma. HHNK is daarbij betrokken, bijvoorbeeld in de uitwerking van het programma voor het IJsselmeergebied.

Beleidsontwikkeling Integraal waterbeheer

Het Waterbeheersplan 2010-2015 (WBP4) is vastgesteld. Het beschrijft de doelstellingen voor de beheertaken en de programma's waterveiligheid, bestrijding wateroverlast, bestrijding watertekort en schoon water. Het plan is landelijk afgestemd op het programma waterkwaliteit binnen het proces van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het WBP4 vormt een bouwsteen voor het Stroomgebiedbeheersplan Rijn-West. Verder is er nauwe samenwerking geweest met de provincie en zijn het provinciale Waterplan en het WBP4 goed op elkaar afgestemd.

Dit is het eerste waterbeheersplan waarin ook het beleid voor de waterkeringen is beschreven. Daarmee komt het Beheerplan waterkeringen in zijn afzonderlijke verschijningsvorm niet meer terug.

Het huidige Baggerbeleidsplan is niet geëvalueerd. Ook is niet gestart met het opstellen van een nieuw plan. De evaluatie vindt plaats in 2010. Op basis van de uitkomsten wordt bepaald wanneer een nieuw baggerbeleidsplan zal worden opgesteld.

Aan de overdracht van de taken grondwaterbeheer, muskusrattenbestrijding en het vaarwegbeheer naar HHNK is door de organisatie veel aandacht besteed. De toekomstscenario's van de omgeving van HHNK zijn in beeld gebracht. Bij de beleidsontwikkeling kan met deze scenario's beter worden ingespeeld op maatschappelijke veranderingen.

Watersysteem

Het Waterlopenbeheerplan is vastgesteld. Dit plan vertaalt de KRW doelstellingen naar uniforme richtlijnen voor onderhoud (maaieren, baggeren) van de waterlopen.

Binnen de randvoorwaarden van voldoende aan- en afvoercapaciteit en berging wordt gezocht naar ruimte voor meer begroeiing in de waterlopen. In 2010 wordt het toepassen van deze richtlijnen met proefprojecten aan de praktijk getoetst. Gestart is met het beheerplan voor de waterberging in de Kolk van Dussen bij Lambertschaag. Dit plan wordt 1^e kwartaal 2010 opgeleverd.

Naar voorbeeld van de richtlijnen uit het Waterlopenbeheerplan is verkend of ook in de secundaire waterlopen meer ruimte voor begroeiing mogelijk is en daarmee een betere biologische waterkwaliteit kan worden gevonden. In 2010 worden voorstellen uitgewerkt.

HHNK handelt zorgvuldig ten aanzien van de beschermde flora en fauna. Met behulp van de werkprotocollen wordt beschreven welke beschermde soorten in het werkgebied voorkomen en hoe daarmee rekening wordt gehouden. Net als bij de andere waterschappen wordt voor werkzaamheden in het veld de gedragscode Flora- en faunawet gehanteerd.

In oktober 2009 heeft de rechtbank van Arnhem de code nietig verklaard, vanwege strijdigheid met Europese regelgeving. Samen met andere waterschappen is gezocht naar de beste handelwijze om stagnatie in de werkzaamheden te voorkomen. In december is het bestuur geadviseerd over de nieuw te volgen werkwijze.

De gevolgen van de invoering van de Waterwet zijn verkend. Op onderdelen komen nieuwe taken naar HHNK en enkele bevoegdheden verschuiven.

Evaluatie waterhuishoudkundige infrastructuur (EWI)

Plaatsing van een pompinstallatie met voldoende capaciteit in de bestaande kunstwerken bij Schardam en Monnickendam bleek niet mogelijk. Voorgesteld wordt een volwaardige bemaling te installeren. Dit voorstel is gerelateerd aan scenario's in het Programma verbetering boezemkades en toekomstscenario's voor het Markermeer. Het voorstel wordt in 2010 aan het bestuur aangeboden.

Legger waterlopen

De legger waterlopen is intern ter visie gelegd en de zienswijzen zijn verwerkt. De uniformering van onderhoudsverplichtingen is vanwege van financiële consequenties aangepast. De legger komt in het eerste kwartaal van 2010 in concept gereed.

Peilbesluiten

Voor het actualiseren van peilbesluiten is een nieuwe planning opgesteld en afgestemd met de provincie. Op basis van de nieuwe planning zijn in 2010 alle peilbesluiten actueel en is 80% met de GGOR-systematiek (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime) tot stand gebracht. Het bestuur heeft in december 2009 drie peilbesluiten vastgesteld.

Functiefaciliteringskaarten

De provincie heeft in haar waterplan aangegeven het instrument functie faciliteringskaart samen met de Noord-Hollandse waterschappen verder te ontwikkelen. Met de provincie als trekker zijn voor Noord-Holland pilotkaarten ontwikkeld voor bollenteelt, natuur en stedelijke ontwikkeling. De aanbesteding van het project is in december 2009 gestart.

Overname stedelijk water

De overname van het onderhoud van het stedelijk water van de gemeente Alkmaar is medio 2009 afgerond. Met de gemeente Purmerend wordt de overnameovereenkomst in 2010 getekend. Voor het traject met de gemeente Den Helder bleken aanvullende werkzaamheden nodig. Verwacht wordt dat de overname medio 2010 kan worden afgerond.

Ook de trajecten met de gemeenten Langedijk en Harenkarspel zijn in een vergevorderd stadium en worden medio 2010 formeel afgerond. Het traject met de gemeente Beverwijk is complex door de gewenste overdracht van beschoeiingen en beekriolen aan de gemeente en zal op zijn vroegst eind 2010 worden afgerond.

Voor Hoorn en Edam-Volendam is ingezet op een start van het overnametraject in 2009. Door andere prioriteiten binnen de gemeenten is de start naar 2010 verschoven.

De gemeente Zaanstad wil eerst met HHNK overleggen over het nut en de noodzaak van de overname. Het stadsdeel Amsterdam-Noord heeft prioriteit gegeven aan het opstellen van de laatste drie watergebiedplannen en heeft geen financiën beschikbaar voor het overnametraject. In 2010 worden vervolfgafspraken gemaakt met Zaanstad en het stadsdeel Amsterdam-Noord.

Waterplannen

De mogelijkheden voor het opstellen van een waterplan voor de gemeenten Schagen, Niedorp, Anna Paulowna en Zijpe zijn verkend. Alleen met de gemeente Zijpe wordt in 2010 gestart.

De voorbereiding van de waterplannen met de gemeenten Harenkarspel en Langedijk loopt. Deze plannen worden in 2010 vastgesteld.

Het waterplan met de gemeenten Bergen, Castricum en Heiloo is ambtelijk gereed. De stuurgroep heeft er voor gekozen de inspraak en bestuurlijke vaststelling na het eerste kwartaal van 2010 te starten.

Er is uitvoering gegeven aan het maatregelenpakket van de reeds vastgestelde waterplannen. De voorgenomen investeringen in Alkmaar hebben vertraging opgelopen, omdat voor het bereiken van efficiencyvoordeel diverse maatregelen aan elkaar zijn gekoppeld. De koppeling levert een langere aanbestedingsprocedure op.

In Den Helder betreft het vooral maatregelen van de gemeente waaraan HHNK bijdraagt. De gemeente start hiermee begin 2010.

Het maatregelapakket in Beverwijk pakt aanzienlijk duurder uit dan in het waterplan is opgenomen. Begin 2010 vindt bestuurlijke afstemming plaats over de meer- en minderkosten voor beide partijen. Gestreefd wordt naar een evenwichtiger kostenverdeling. Hierna wordt de uitvoering voortgezet.

Voor Heerhugowaard zijn de activiteiten uit het waterplan volgens de planning uitgevoerd. Het betreft de verdere voorbereiding van de waterbergingslocatie in het Alton II gebied. Voor het watergebiedplan Buikslotermeer in Amsterdam-Noord ligt de voorbereiding voor de activiteiten op schema.

Als onderdeel van het waterplan Purmerend is een gezamenlijk beheer- en onderhoudsplan voor de waterlopen opgesteld. Monitoringsplannen zijn volgens planning opgesteld. De uitvoering van de activiteiten in het waterplan ligt op schema.

Waterparels

Waterparels zijn wateren met de meest bijzondere aquatische natuurwaarden. De provincie heeft 27 waterparels vastgesteld. Gestart is met het opstellen van een plan van aanpak voor de verdere uitwerking van de Waterparels. Na het onderzoeken van de ecologische situatie over de verschillende seizoenen in 2010 wordt het plan van aanpak Waterparels opgeleverd in het eerste kwartaal van 2011.

Vissen

De uitvoering van het vissenbeleid en de uitwerking van het vismigratieplan is voortgezet met de ontwikkeling van het visplan. Het plan vloeit voort uit de KRW. Voor het Zaangemaal wordt in het eerste kwartaal van 2010 gekozen voor de definitieve oplossing om deze locatie passeerbaar voor vissen te maken.

Waterketen

Het onderzoek naar de toekomst van de SDI in Beverwijk is voortgezet en loopt door in 2010. Alle verwerkingsmethoden van het zuiveringsslib zijn onderzocht. Er zijn nieuwe partners toegetreden tot het bestaande samenwerkingsverband van dit onderzoek. Duidelijk is geworden dat de afzet van het gedroogde zuiveringsslib bij de huidige afnemer mogelijk is tot 2018.

Beleidsontwikkeling Veilige wegen

Het Wegenbeleidsplan 2003-2010 is geëvalueerd. De evaluatie wordt begin 2010 aan het bestuur voorgelegd.

Beleidsontwikkeling vaarwegen

De provincie heeft aangegeven het beheer van vaarwegen te willen overdragen aan HHNK. De provincie wil zelf het beheer voeren over de hoofdtransport route voor de beroepsvaart en de staandemastroute. Een gezamenlijk onderzoek van de provincie en de drie Noord-Hollandse waterschappen naar een herverdeling van de scheepvaarttaken loopt. De financiering maakt daarvan deel uit. Eind 2009 is de noodzaak voor dit onderzoek toegenomen, omdat de verdeling van scheepvaarttaken in de Operatie Storm is meegenomen. Begin 2010 start de bestuurlijke discussie over dit onderwerp. Het Vaarwegen beheerplan kon daarom nog niet worden vastgesteld.

Op 1 januari 2010 is de Wilhelminasluis in Zaandam aan de provincie overgedragen. De overdracht past binnen de ambitie van de provincie verantwoordelijk te zijn voor de hoofdtransport route. Met de overdracht is een einde gekomen aan een jarenlang onderhandelingstraject tussen het Rijk, de provincie, de gemeente Zaanstad en HHNK.

Implementatie Milieubeleid

Verwezen wordt naar de paragraaf Duurzaamheid (als onderdeel van 3.1.3).

Maatschappelijke partners

IJperveld Integraal

Voor het project IJperveld is intensief samengewerkt met de provincie. In het project, waarvan de provincie de trekker is, komen aspecten als bodemsanering, baggerwerk, herinrichting, natuurdoelen en recreatiedoelen samen. Onderhandelingen voor het afsluiten van een prestatiecontract lopen en worden in 2010 voortgezet.

Wormer- en Jisperwater

In maart is de eerste fase van het project Wormer- en Jisperwater afgerond. Het project heeft een (water)kwaliteitsverbetering van het gebied tot doel. Het baggerwerk geschiedt door HHNK en maakt een belangrijk deel uit van het meerjarenproject. De tweede fase is vertraagd door een onzeker draagvlak als gevolg van misverstanden over de financiële afspraken en de complexe problematiek. In het laatste kwartaal is door alle partijen een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Daarnaast hebben Gedeputeerde Staten een financiële toezegging gedaan.

Verbrakking polder Westzaan

De provincie heeft in maart 2009 een voorstel voor het project Verbrakking polder Westzaan ingediend bij het Rijk. Het project komt in aanmerking voor een subsidie binnen de Nota Ruimte. Vanwege de subsidie moet het project in 2014 worden afgerond. De subsidie is aangevraagd en het plan is verkend op de onderdelen inlaat vanuit Noordzeekanaal, combinatiemogelijkheden met versterking van de waterkeringen, financiën en risico's.

Strategisch Groenproject IJmond-Zaanstad

Het programma van eisen en een eerste ontwerp voor de inrichting van de ecologische verbindingzone, de aanleg van ecologische oevers en een waterberging in het deelgebied De Kil, is opgesteld. De ontwikkeling van een baggerdepot in het deelgebied De Buitenlanden is gestart. Realisatie vindt plaats in de planperiode tot 2013.

Toekomstvisie Eilandspolder

In 2008 is gebleken dat de Toekomstvisie Eilandspolder onvoldoende draagvlak heeft. Staatsbosbeheer is gestart met het ontwikkelen van een visie op het beheer en onderhoud van het gebied. Deze visie vormt mogelijk de basis voor een doorstart van het project. HHNK participeert in het project.

Strategisch Groenproject Geestmerambacht

Voor de aanleg van een waterberging en het regionale baggerdepot in het deelgebied De Druppels zijn bestekken opgesteld. De aanbesteding vindt begin 2010 plaats. Het werk wordt uitgevoerd in 2010-2011. Er is een voorontwerp gemaakt voor een nieuwe afslag van de provinciale weg N501 naar het baggerdepot.

Noordboog

De provincie Noord-Holland heeft de Samenwerkingsovereenkomst nadere verkenning Noordboog West beëindigd. De robuuste verbinding Noordboog wordt daarmee niet gerealiseerd. Vijf projecten voor combinatie van natuur, waterberging en recreatie zijn in het uitvoeringsprogramma van ILG Kop van Noord-Holland opgenomen. Met de provincie is afgesproken dat de realisatie van 180 hectare ecologische hoofdstructuur (EHS) met de wateropgaven van HHNK wordt gecombineerd.

Samenwerken in het Groen

De voorgenomen planfase voor de Schulpvaart in Akersloot is gestart. Op de waterkeringen in dit gebied zijn wandelpaden opengesteld. De grondaankopen voor de realisatie van waterberging zijn naar 2010 doorgeschoven in afwachting van een nadere provinciale aanwijzing van de EHS.

Westfrisiaweg

De uitvoering is vertraagd door het uitblijven van de rijksbijdrage. Eind 2009 heeft het Rijk de provincie € 35 miljoen toegezegd. Op basis hiervan kan een gefaseerde uitvoering starten. Inzet blijft de reeds toegezegde rijksbijdrage van € 180 miljoen. Als beheerder van aansluitende wegen draagt HHNK bij aan het project. Uitgangspunt voor de kostenverdeling is een verdeling op basis van de verkeersintensiteit op de aansluitende wegen. Over de gevolgen van de nieuwe weg voor de waterhuishouding is een advies uitgebracht.

Kassengebied Grootslag

Het onderhoud van rietoevers en waterlopen op zuiverheid en afmetingen is in dit gebied aan HHNK overgedragen. Afstemming heeft plaatsgevonden over het realiseren van compenserende waterberging en het onderhoud van wegen.

Doortrekken Markerwaardweg

Eind 2009 heeft de provincie besloten dat dit project niet de hoogste prioriteit heeft en voorlopig niet wordt uitgevoerd. Het definitieve besluit over het al dan niet doorgaan van het project wordt binnen vijf jaar genomen.

Diverse land- en herinrichtingsprojecten

De herinrichting het watersysteem Bergen, Egmond en Schoorl heeft, als onderdeel van het Wateraanvoerplan Egmond-Binnen, onvoldoende draagvlak. Het plan gaat niet door. Het deelplan Egmond-Zuid heeft voldoende draagvlak en is in voorbereiding. Het Monnikenpad in Egmond-Binnen is uitgevoerd en opgeleverd.

De provincie heeft de herinrichting Zeevang eind 2009 opnieuw opgepakt.

Alton-gebied

Het bestemmingsplan en het ontgrondingsplan voor het Alton-gebied in Heerhugowaard zijn gereed. Hiermee zijn de laatste randvoorwaarden voor aanleg van de waterberging Alton ingevuld. Realisatie vindt plaats in 2010.

Agriport

De tijdelijke voorziening voor de afvoer van rioolwater van het kassengebied Agriport naar de rwzi Wervershoof is met ruim een half jaar vertraagd. Het verloop van de besluitvorming binnen de gemeente en het maken van afspraken met grondeigenaren voor het aanleggen van de persleiding zijn hier debet aan.

3.2.4 Wat heeft beleid- en planvorming in 2009 gekost?

Exploitatie		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Beleid en planvorming	Externe kosten	2,3	2,6
	Externe opbrengsten	-0,5	-0,3
	Kapitaallasten	0,4	0,4
	Reserves & voorzieningen	-	-
	Interne kosten	4,2	3,9
	Totaal	6,4	6,6

De lagere externe kosten zijn het gevolg van minder activiteiten op het gebied van de waterplannen en overnames stedelijk water.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Beleid en Planvorming	Uitgaven	0,5	0,5
	Inkomsten	-0,3	-
	Totaal	0,2	0,5

De inkomsten betreffen het project Wormer- en Jisperwater fase 1. Deze waren niet begroot.

3.3 Monitoring van beleid en watersysteem

3.3.1 Monitoring van het beleid

Doelstelling

De taakuitvoering van HHNK leidt tot maatschappelijk en bestuurlijk gewenste effecten. De maatschappelijk gewenste effecten betreffen veiligheid tegen overstroming, droge voeten, schoon oppervlaktewater en veilige (vaar-)wegen. De bestuurlijk gewenste effecten spitsen zich toe op het goed functioneren van de organisatie en de algemene maatschappelijke verantwoordelijkheid die HHNK neemt bij het uitvoeren van zijn taken.

Het doel is de voortgang in het behalen van de gewenste effecten in beeld te brengen. Deze aanpak wordt gebruikt om in voortgangsrapportages en de jaarrapportage over de stand van zaken te rapporteren.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De monitoring van beleid is erop gericht te komen tot onderlinge samenhang van de afzonderlijke bijdragen binnen de ambtelijke organisatie en deze te verbinden aan de maatschappelijk gewenste effecten. De huidige indeling in programma's biedt hiervoor ruimte.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

In het opgestelde Meerjarenplan 2010-2013 is een overzicht van meetbare prestaties opgenomen. Deze prestaties beschrijven alle aspecten en omvatten alle taken van HHNK. Het overzicht geeft inzicht in het behalen van de doelstellingen voor alle beheertaken en programma's. Er is een duidelijke relatie gelegd met de bestuurlijke thema's en de activiteiten. In het Jaarplan 2009 was dat nog slechts in beperkte mate het geval.

De drie centrale beleidsplannen van HHNK zijn in de laatste periode van het jaar geëvalueerd. Het betreft de jaarlijkse evaluatie van het Waterbeheersplan 2007-2009 (WBP3), het Beheersplan Waterkeringen 2006-2010 en het Wegenbeleidsplan 2003-2010.

Voor de Flora en Faunawetgeving zijn toetsingen en adviezen opgesteld. Hierdoor is deze wetgeving beter ingebed binnen de organisatie.

HHNK verleende weer financiële ondersteuning aan de STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer) en PLONS (Project Langdurig Onderzoek Nederlandse Sloten). De toegezegde ondersteuning aan het landelijke project KASZA (KAS Zonder Afvalwater) is niet verleend, omdat dit project landelijk niet van de grond is gekomen.

3.3.2 Monitoring van het watersysteem

Doelstelling

De doelstelling van het monitoren van het watersysteem is ondersteuning bieden aan beleid, planvorming en uitvoeringstaken, om het watersysteem goed te laten functioneren. HHNK stelt vast wat de informatiebehoefte is, ontwerpt een strategie om aan deze behoefte te kunnen voldoen (meetprogramma's), verricht metingen, verwerkt en beheert de gegevens en rapporteert hierover.

Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Een goed functionerend monitoringsysteem, waarbij de informatievraag en het informatieaanbod zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Op deze wijze kan HHNK optimaal adviseren binnen de kerntaken op gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit en veiligheid.

Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Het thema watertekort en watervoorziening is verder uitgewerkt in de projecten Watertekort fase 2 en Leven met Zout Water. Eind 2010 worden de eindresultaten verwacht. Het hoogwaterinformatiesysteem (HIS) is aangevuld met scenario's voor de overstrooming van polders door een breuk in een boezemkade. Deze berekeningen vormen de basis voor de compartimenteringstudie en de afwegingen bij de normering van de boezemkaden.

Een waterinformatiesysteem is ingevoerd. Dit systeem vormt de basis voor het beheer en de ontsluiting van meetdata (watersysteem en waterketen), modellen en scenarioberekeningen en het opstellen van waterbalansen.

Het basismetnet voor de waterkwaliteit en ecologie, waarin de kwaliteit van het oppervlaktewater wordt gemeten, is verder aangepast aan de KRW- eisen. De aanpassing heeft bijgedragen aan de toestandkaarten van de oppervlaktewateren, zoals opgenomen in de rapportage aan de Europese Unie (het Stroomgebiedsbeheersplan, SGBP). Hierbij is nauw samengewerkt met het Rijk en met de andere waterschappen binnen het stroomgebied Rijn-West. Een aantal onderzoeksmaatregelen is voor de komende jaren voorzien. Een deel hiervan is opgepakt. Andere rapportages waren de zwemwaterrapportage aan het Rijk en het rapport Evaluatie basismetnet hydrobiologie Hollands Noorderkwartier.

Op het gebied van onderzoek naar afvalwater en riolering is veel samengewerkt met gemeenten. Hierbij lag de nadruk op dataverwerking, beheer en opslag. Er is een leidraad opgesteld voor uniformering van de monitoring in stedelijke wateren en een begin gemaakt met afspraken over de monitoring met de gemeenten.

3.3.3 Wat heeft monitoring van beleid en watersysteem in 2009 gekost?

Exploitatie		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Monitoring watersysteem	Externe kosten	3,4	3,2
	Externe opbrengsten	-0,2	-
	Kapitaallasten	-	-
	Reserves & voorzieningen	-	-
	Interne kosten	0,3	0,6
	Totaal	3,5	3,8

Een deel van de werkzaamheden is extern uitgevoerd. Er is een eenmalige opbrengst wegens de verkoop van apparatuur aan de stichting Waterproef.

3.4 Calamiteiten

3.4.1 Doelstelling

De calamiteitenorganisatie van HHNK heeft de beschikking over actuele bestrijdingsplannen ten behoeve van beperking van wateroverlast, gericht op veiligheid en waterkwaliteit. Hiervoor worden jaarlijks oefeningen gehouden. HHNK hecht belang aan de inzet van eigen personeel bij de bestrijding van calamiteiten.

3.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Van een overheidsorganisatie mag worden verwacht dat zij beschikt over een organisatie, die in staat is om onder crisismoments professioneel op te treden. HHNK is in staat maatregelen te nemen die verband houden met zijn taken, om schade te voorkomen dan wel de gevolgen tot een minimum te beperken.

Om dat te bereiken is het noodzakelijk dat HHNK zich in 2009 en 2010 in vier richtingen verder ontwikkelt:

- planvorming
- opleidingen en oefenprogramma's
- op- en uitbouw van het netwerk met de andere partners
- optimaliseren en onderhouden van materiaal en materieel.

3.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

- Het crisisbeheersingsplan HHNK 2008-2012 is vastgesteld. In dit plan worden bestrijdingsscenario's benoemd, gekoppeld aan het HIS. De communicatie tussen alle betrokken partijen is verbeterd. HHNK wil het HIS toepassen op regionale waterkeringen om tot compartimentering te komen.
- De medewerkers, die een rol vervullen in de crisisbeheersingsorganisatie van HHNK, zijn verder opgeleid en getraind.
- Het crisis communicatieplan en draaiboeken zijn geactualiseerd.
- Ter voorbereiding op een griepandemie is een continuïteitsplan opgesteld.
- Het benodigde materieel en materiaal is uitgebreid.
- Er is inbreng geleverd in een door de provincie opgesteld draaiboek communicatie.
- HHNK was vertegenwoordigd in vier projectgroepen, die de resultaten van de oefening Taskforce Management Overstromingen (TMO) uit 2008 borgen.
- De aanbevelingen uit de in 2008 gehouden oefening Waterproef zijn uitgevoerd.

- Na de wateroverlast in de Noordkop in oktober 2008 is besloten de komende jaren extra noodpompen aan te schaffen. Ook is een draaiboek Hoog polderwater opgesteld.
- In september is in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de veiligheidsregio Noord-Holland Noord de internationale veldoefening FloodEx gehouden. HHNK heeft tijdens deze oefening leiding gegeven aan het onderdeel pompactiviteiten. De aanbevelingen uit de evaluatie van de pompactiviteiten worden in 2010 uitgewerkt.

3.4.4 Wat heeft de calamiteitenorganisatie in 2009 gekost?

Exploitatielasten		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Calamiteiten	Externe kosten	0,2	0,2
	Externe opbrengsten	-0,1	-
	Kapitaallasten	0,1	0,1
	Reserves & voorzieningen	-	-
	Interne kosten	0,4	0,7
	Totaal	0,6	1,0

De externe opbrengsten betreffen de aan andere partijen doorberekende kosten van de oefening FloodEx.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Calamiteiten	Uitgaven	0,1	0,3
	Inkomsten	-	-
	Totaal	0,1	0,3

4 Waterveiligheid

4.1 Programma primaire keringen

4.1.1 Doelstelling

Eind 2015 voldoen de primaire waterkeringen die opgenomen zijn in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aan de veiligheidsnormen van het Rijk en zijn maatregelen getroffen om de gevolgen van rampen te verkleinen.

4.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Voor HHNK gaat het bij primaire waterkeringen om dijkverbeteringen langs de kust van de Noordzee, de Waddenzee en het IJssel- en Markermeer. Leidraad voor de werkzaamheden en doelstellingen van HHNK is het HWBP, dat in 2007 is vastgesteld. Dit programma heeft een looptijd tot en met 2015 en is gebaseerd op de Eerste (2001) en Tweede toetsingsronde (2006) van de primaire waterkeringen. Het Rijk financiert de werken die in het HWBP zijn opgenomen. Het doel is alle verbeteringswerken die in het programma zijn opgenomen eind 2015 gereed te hebben.

Parallel aan de verbeteringen is de Derde toetsing in 2006 gestart met geactualiseerde hydraulische randvoorwaarden en toetsvoorschriften. Het aandeel van HHNK in de Derde toetsing wordt in 2011 afgerond. Het HWBP wordt daarna geactualiseerd (HWBP 2011). Er zullen maatregelen in worden opgenomen voor keringen die nog niet in het HWBP 2007 waren opgenomen.

4.1.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Het accent lag op het tot stand komen van goed onderbouwde, realistische ramingen en plannings. Daarnaast zijn risicoanalyses uitgevoerd. Bij de start van het programma Waterveiligheid in 2007 heerste onzekerheid over de aanpak en de te verwachten kosten. In de afgelopen twee jaar zijn de projecten opgestart en zijn alternatieven uitgewerkt. Het gevolg is dat de duidelijkheid toeneemt en er steeds minder onzekerheid is. De globale kostenschattings uit 2007 is uitgewerkt tot een onderbouwde raming. Er is nu sprake van een programma met een gedegen raming en planning per project. Dit neemt niet weg dat nog steeds afwijkingen in planning en raming kunnen ontstaan.

Ten opzichte van de intentieverklaring van maart 2008, waarop de begroting 2009 is gebaseerd, nam het totaal van de ramingen toe van € 432 miljoen naar € 925 miljoen. Ook de oorspronkelijke planning - afronding van de dijkversterkingen eind 2015 - is niet voor alle projecten haalbaar. Afronding van de dijksversterkingen vindt naar verwachting in 2017 plaats.

Op grond van een door Rijkswaterstaat ontwikkelde planningsystematiek, waarin risico's in kwantitatieve zin worden meegenomen, zullen de projecten Markermeerdijk Hoorn-Edam, Markermeerdijk Edam-Amsterdam, Waddenzeedijk Texel, Zwakke Schakel Kop van Noord-Holland en het project Wieringermeerdijk en Stonteldijk later dan in 2015 worden afgerond.

In overleg met Rijkswaterstaat is het project Wieringermeerdijk samengevoegd met de Stonteldijk Den Oever. Door de samenvoeging bestaat het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) nu uit dertien projecten.

Het project Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn is in uitvoering. Het project verloopt volgens planning. Wel zijn tijdens de uitvoering onvoorziene en kostenverhogende factoren geconstateerd, waardoor de reeds verleende subsidiebeschikking niet meer voldeed. Voorbeelden zijn de extra

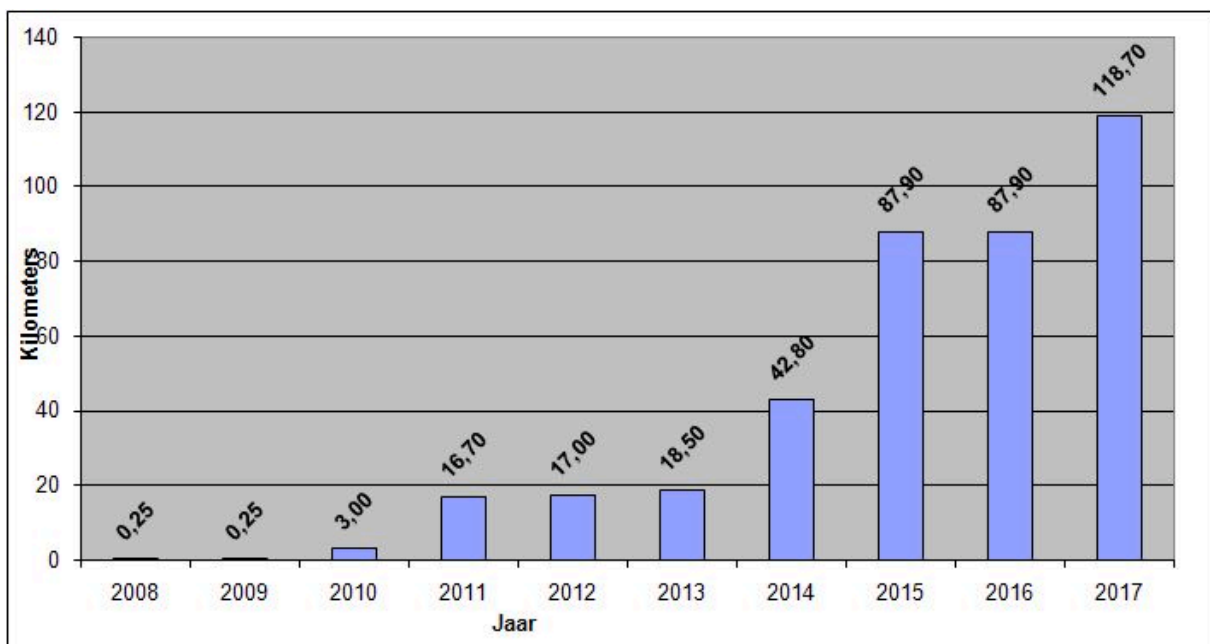

levering van grote hoeveelheden klei en het herstel van kapot gereden bermen en wegdek. De risico's zijn bepaald en met behulp van de Standaard Systematiek Kostenraming is een nieuwe raming opgesteld. Op verzoek van HHNK heeft Rijkswaterstaat een herziene subsidiebeschikking verleend.

Eind 2009 is het dijkversterkingsplan Balgzanddijk vastgesteld. In 2010 is de start van de uitvoering gepland. De planning was dat het bestuur nog vier dijkversterkingsplannen zou vaststellen. Deze planning kon niet gehaald worden, omdat het meer tijd kost om tot een gedragen voorkeursalternatief te komen.

Eind 2009, drie jaar eerder dan gepland, is de planfase van het project Koegraszeedijk gestart. Het aantal projecten in de planfase komt hiermee op acht. Voor de projecten Bergen aan Zee en Egmond aan Zee worden nieuwe toetsingsverslagen over de veiligheidssituatie opgesteld. Begin 2010 wordt de uitkomst gemeld aan Rijkswaterstaat.

In onderstaande grafiek is de planning dijkversterking in kilometers (cumulatief) aangegeven.

Gereed
Havendijk Den Helder

In uitvoering
Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn

Planfase
Balgzanddijk
Zwakke Schakel Hondsbossche en Pettemer zeewering
Zwakke Schakel Kop van Noord-Holland
Markermeerdijk Edam-Amsterdam
Markermeerdijk Hoorn-Edam
Hoogwaterkering Den Oever
Wieringermeerdijk en Stonteldijk
Waddenzeedijk Texel
Koegraszeedijk

Toetsing veiligheidssituatie
Egmond aan Zee
Bergen aan Zee

4.1.4 Wat heeft het programma primaire keringen op orde in 2009 gekost?

Programma-investeringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Primaire keringen op orde	Uitgaven	32,3	23,8
	Inkomsten	-38,5	-16,5
	Totaal	-6,2	7,3

Er is € 32,3 miljoen uitgegeven voor het HWBP, terwijl € 23,8 miljoen was begroot. Dit komt hoofdzakelijk door extra kosten bij het project Markermeerdijk Enkhuizen-Hoorn. De extra kosten zijn veroorzaakt door een inhaalslag in de werkzaamheden van de aannemerscombinatie, extra leveringen van klei en meerkosten voor het herstellen van kapot gereden bermen en wegdek.

Verder waren extra uitgaven noodzakelijk voor een aantal projecten in de planfase (op verzoek van de provincie en het Rijk), extra benodigde capaciteit van ingenieursbureaus en meer technische onderzoeken.

Het HWBP wordt 100% gefinancierd door het Rijk. Uitgaven en inkomsten voor het HWBP dienen in het boekjaar dus aan elkaar gelijk te zijn. Bij de inkomsten is daarom rekening gehouden met nog te ontvangen subsidie voor uitgaven in 2009. Daarnaast is in 2009 € 6,2 miljoen subsidie verantwoord voor uitgaven die al in 2008 zijn gedaan. Deze post was in de jaarrekening 2008 per abuis niet opgenomen.

4.2 Beheer van de waterkeringen

4.2.1 Doelstelling

In 2015 kunnen de primaire waterkeringen een aanval door stormvloed en golven doorstaan op basis van de daarvoor (landelijk) afgesproken normen.

4.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De primaire en regionale waterkeringen moeten in een zodanige staat verkeren dat de bescherming tegen overstromingen duurzaam is gewaarborgd binnen de nationaal vastgestelde kaders. Om deze doelstelling te bereiken wordt het beheer op kostenbewuste wijze en met oog voor de toekomst uitgevoerd.

De leggers en het beheerregister worden overeenkomstig de met de provincie afgesproken planning gerealiseerd. Dit betekent dat de legger voor de regionale keringen in 2013 gereed is. De legger voor de primaire keringen is al gereed, met twee uitzonderingen. Voor de dijkvakken van de harde keringen waarvoor een dijkversterkingplan wordt opgesteld (of in uitvoering is), worden de leggers aansluitend opgesteld. Ook de leggers van de zandige waterkeringen zijn, door de late aanlevering van het rekeninstrumentarium door het Rijk, nog niet gereed. Deze leggers worden naar verwachting in 2010 vastgesteld. Het beheerregister is in 2015 volledig in gebruik en op orde. Met de vaststelling van het Beheersplan Waterkeringen is het groenbeheer op de waterkeringen gewijzigd. HHNK wil de erosiebestendigheid van de dijkbekledingen verder verbeteren en uitbreiden.

4.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Veiligheid Nederland in Kaart

Het landelijke onderzoeksproject Veiligheid Nederland in Kaart (VNK) is stilgevallen, omdat er discussie is ontstaan over de normeringen. Door herijking van VNK tot een sterk vereenvoudigde vorm wordt dit project in 2010 landelijk afgerond. Uit het beheergebied van HHNK wordt Texel daarin meegenomen.

Muskusratten

Er is onderzocht hoe de muskusrattenbestrijding moet worden georganiseerd en gefinancierd als de provincies deze taak overdragen aan de waterschappen. Hierover is in 2009 nog geen overeenstemming bereikt. De muskusrattenbestrijding is ook een onderwerp in de Operatie Storm.

Beheerinstrumenten waterkeringen

Legger zandige kust

Het opstellen van de legger zandige kust van IJmuiden tot en met Texel is afgestemd met de uitkomsten van de evaluatie van dynamisch kustbeheer. Een scheiding wordt aangebracht tussen bebouwd en onbebouwd achterland. In de kustdorpen kan een eventuele bouwbeperking leiden tot een maatschappelijk onaanvaardbare uitkomst. De voortgang van het werk ligt op schema. De legger zal in 2010 aan het bestuur worden voorgelegd.

Legger voor primaire waterkeringen

Vastgesteld is 75% van de dijk lengte. De leggers van de primaire waterkeringen dienen in 2010 te zijn gerealiseerd, overeenkomstig de met de provincie afgesproken planning. Het proces ligt op schema. Uitzondering op de planning zijn de Hondsbossche- en Pettemer Zeewering en de Zwakke Schakel Kop van Noord-Holland. Hiervan wordt conform afspraak de legger na 2010 gerealiseerd.

Legger regionale keringen

Het voornemen om de legger gefaseerd op te leveren is herzien. Om redenen van efficiency is eerst gewerkt aan het maken van een inhoudelijke basis voor de legger voor het gehele beheergebied. De einddatum van oplevering blijft 2013. Met inachtneming van de aangepaste aanpak kan gesteld worden dat 10% van het werk is afgerond.

Beheerregister regionale keringen

De gegevens van de legger regionale keringen worden ook gebruikt voor het beheerregister van de regionale waterkeringen. Met het gereedkomen van de legger is ook het beheerregister voor 80% gevuld. Het efficiencyonderzoek, dat in 2008 voor de legger is uitgevoerd, heeft meer duidelijkheid gegeven over de te nemen acties om het beheerregister verder op te zetten en te vullen. Het opstellen van dit register is nog niet gestart. Het vaststellen van het kader voor het register is gepland in 2010.

Veiligheidstoetsing primaire waterkeringen

De Derde toetsing van de primaire waterkeringen is in uitvoering genomen. Om de toetsing in 2010 te kunnen afronden is aan deze toetsing meer prioriteit gegeven.

Toetsing kunstwerken in de primaire waterkeringen

De werkzaamheden voor deze vijfjaarlijkse toetsing zijn in de loop van het jaar geïntensiveerd om de eerste oplevering in maart 2010 te halen. Er is een achterstand opgetreden bij de toetsing van kunstwerken en niet-waterkerende objecten. In 2010 wordt extra inzet geleverd.

Toetsing van regionale waterkeringen inclusief kunstwerken

De inventarisatie van gegevens voor de toetsing van regionale waterkeringen en de daarin gelegen kunstwerken vordert. De eerste opdracht voor nader grondonderzoek is gegeven. In november is het plan van aanpak voor de toetsing bestuurlijk vastgesteld. Met de provincie is overeenstemming bereikt over de fasering en de werkindeling. Capaciteitsbeperking leidt tot een gefaseerde aanpak, die goed aansluit op het reeds verrichte deel van de toetsing. In 2012 zal conform de afspraak met de provincie een gebiedsdekkende toetsing van de regionale keringen worden opgeleverd.

Maaibeheer

De mogelijkheden van ecologisch beheer zijn onderzocht voor zowel de primaire als de regionale waterkeringen. Hierbij is de huidige praktijk van ecologisch beheer en de EHS betrokken. Met een doorkijk naar de financiële mogelijkheden worden scenario's opgezet. Besluitvorming wordt medio 2010 voorzien.

Pachtbeleid

De inventarisatie van de aflopende pachtovereenkomsten is gereed. Veel aflopende overeenkomsten (160 stuks) zijn omgezet in aan de actualiteit aangepaste overeenkomsten. In deze overeenkomsten zijn voorwaarden opgenomen voor het waarborgen van de erosiebestendigheid en het recreatief medegebruik. Circa 90 pachtovereenkomsten zijn omgezet in gebruikersoverkomsten. De verkoop van erfpachtgronden vertraagde, omdat een aantal erfpachters de financiering van de voorgenomen aankoop niet rond kon krijgen.

Beheermaatregelen

Na constatering van een lekkage in de leiding van de stadsverwarming in de Wheredijk in Purmerend is in goede samenwerking met alle betrokken partijen een crisissituatie voorkomen. In Hoorn zijn bouwactiviteiten voor een noodbrug naar het Oostereiland vanwege scheurvorming in een kademuur tijdelijk stilgelegd. Na het treffen van voorzieningen kregen deze activiteiten een vervolg.

Bij een dijkvak in de Wijdewormer ontstond gevaar voor afschuiving als gevolg van een combinatie van zwaar verkeer en baggeractiviteiten in de nabijheid. Dit dijkvak wordt in 2010 versneld verstevigd.

In de voorbereiding van het stortwerk Kaaphoofd in Den Helder is niet tijdig een ontheffing van de Flora- en Faunawet aangevraagd. Het werk kon daardoor niet in 2009 worden uitgevoerd en schuift op naar 2010.

4.2.4 Wat heeft het beheer van de keringen in 2009 gekost?

Exploitatielasten		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Beheer van de waterkeringen	Externe kosten	1,9	4,2
	Externe opbrengsten	-4,8	-5,1
	Kapitaallasten	1,7	1,7
	Reserves & voorzieningen	-1,2	-1,4
	Interne kosten	1,6	2,1
Totaal		-0,8	1,5

De externe kosten zijn lager als gevolg van:

Door het niet uitvoeren van het stortwerk Kaaphoofd bij Den Helder waren de uitgaven € 1,5 miljoen lager. Doordat de stormschade beperkt was vielen de kosten voor onderhoud aan de zeedijken € 0,6 miljoen lager uit.

De verkoop van erfpachtpercelen leverde € 0,6 miljoen minder inkomsten op.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Beheer van waterkeringen	Uitgaven	1,5	2,6
	Inkomsten	-0,1	-
	Totaal	1,4	2,6

In oktober is gestart met de voorbereiding van de restauratie van het Stoomgemaal Vier Noorder Koggen. Ook zijn de subsidiemogelijkheden verder onderzocht. Verwacht wordt dat eind 2010 wordt gestart met de restauratie. In 2009 is voor dit gemaal € 0,4 miljoen minder uitgegeven. De houten beschoeiing van de Oosterhaven in Medemblik hoefde niet geheel te worden vervangen. Hierdoor waren de uitgaven € 0,4 miljoen lager.

5 Voldoende water

5.1 Programma bestrijding wateroverlast

5.1.1 Doelstelling

In 2015 voldoet het watersysteem aan de normen voor wateroverlast.

5.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Om in 2015 het watersysteem te laten voldoen aan de normen voor wateroverlast, moet in 2012 65% van de polders op orde zijn. Daarnaast zijn voorbereidende processen ingezet om de resterende 35% van de polders in 2015 op orde te brengen. HHNK werkt daarbij volgens het uitgangspunt "vasthouden, bergen, afvoeren". Om het doel te behalen moet aan twee belangrijke voorwaarden voldaan worden:

- voldoende medewerking van de omgeving
- het verkrijgen van voldoende subsidies.

5.1.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Bij het vaststellen van de Meerjarenraming 2010–2013 is besloten de einddatum van het Programma bestrijding wateroverlast te verschuiven van 2015 naar 2017. Hiertoe is onder meer besloten om de stijging van de lastendruk in de komende jaren te beperken. Dit besluit heeft gevolgen voor het tempo in het programma. De doelstelling in het Jaarplan 2009 om in 2015 het programma te hebben afgerond wordt daardoor niet gehaald.

De consequenties van de temporisering zijn in aangepaste prognoses verwerkt. Volgens de huidige inzichten wordt verwacht dat 60 polders in 2012 op orde zijn (begroting ging uit van 80 polders in 2012). Tot en met 2009 zijn voor ruim 100 polders de voorbereidende processen ingezet. De overige op orde te brengen polders worden in de komende periode opgepakt.

Verwacht wordt dat de totale wateropgave binnen de financiële randvoorwaarde van het netto investeringsvolume van € 100 miljoen kan worden uitgevoerd.

In 2009 zijn tien polders op orde gebracht. Daarmee komt het totale aantal sinds 2006 op orde gebrachte polders op 35 uit.

Om een polder op orde te krijgen wordt steeds gezocht naar de meest effectieve en efficiënte maatregelen. Er wordt daarbij gekeken of er succesvolle koppelingen gemaakt kunnen worden met andere projecten en programma's. De koppelmogelijkheden met het Programma Verbetering Boezemkades zijn geïnventariseerd. In bijvoorbeeld het project kadeverbetering Wijde Wormer wordt onderzocht of werkzaamheden kunnen worden gecombineerd.

Het Jaarplan 2009 gaf een bijstelling van de te realiseren waterberging aan naar 926 hectare. Gedurende het jaar is deze prognose naar beneden bijgesteld naar 861 hectare. Andere maatregelen, zoals het samenvoegen van polders en/of peilvakken en alternatieve technische maatregelen, komen hiervoor in de plaats.

Daar waar kansen voor medefinanciering door de particuliere sector zich voordoen worden deze benut. De planfase van enkele projecten is in samenwerking met gemeenten en particulieren opgestart. Ook zijn enkele projecten in uitvoering genomen.

De provincie heeft besloten om budget beschikbaar te stellen om integrale projecten te subsidiëren. De subsidieaanvragen lopen via het ILG. De ILG-commissie adviseert de provincie

over de programmering van de ingediende verzoeken. De drie ingediende subsidieaanvragen hebben nog niet tot een beschikking geleid.

In 2009 is een tussenbalans (evaluatie) opgesteld waaruit blijkt welke middelen en randvoorwaarden nodig zijn om in 2010 de tweede fase van het programma te kunnen ingaan.

5.1.4 Wat heeft programma bestrijding wateroverlast in 2009 gekost?

Programma-investeringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Programma Wateroverlast	Uitgaven	8,9	9,1
	Inkomsten	-0,5	-2,5
	Totaal	8,4	6,6

De investeringen in het programma waren per saldo € 1,8 miljoen hoger dan was begroot. Lagere subsidie-inkomsten vormden hierin de hoofdmoot. Door externe omstandigheden zijn enkele projecten eerder of later uitgevoerd. Enkele waterbergingsprojecten met inkomsten komen later in uitvoering. Verwacht wordt dat het programma kan worden uitgevoerd binnen de in de meerjarenbegroting opgenomen bedragen.

5.2 Programma regionale keringen

5.2.1 Doelstelling

HHNK wil dat in 2015 de belangrijkste keringen die in het Verbeteringsprogramma Regionale Keringen 2009 (VRK) zijn opgenomen, voldoen aan de veiligheidsnorm. Gestreefd wordt naar de grootst mogelijke risicoreductie en het hoogste maatschappelijk rendement. In 2020 voldoen alle regionale keringen aan de veiligheidsnorm. Compartimentering van het boezemwater wordt zodanig ingezet dat gevolgschade bij dijkdoorbraak zo klein mogelijk is.

5.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De provincie Noord-Holland heeft in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland bepaald dat de regionale waterkeringen in 2015 op orde moeten zijn, maar biedt de mogelijkheid om in overleg tot een andere planning te komen. HHNK zal van deze mogelijkheid gebruikmaken. HHNK wil dat de regionale keringen zo spoedig mogelijk aan de veiligheidsnormen voldoen. Dit gebeurt op een kostenbewuste en maatschappelijk acceptabele manier, zodanig dat de keringen met de grootste risicoreductie en het hoogste maatschappelijk rendement het eerst worden aangepakt. De keringen die niet aan de norm voldoen zijn keringen van een categorie met een beperkte afwijking van de norm. Door het voortschrijdende inzicht dat gedurende de uitvoering van het Verbeteringsprogramma ontstaat, kan het programma tussentijds aangepast worden.

5.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Programma Verbetering Boezemkades

In het voorjaar is de verbetering van de Regionale Keringen uitgewerkt in het Programma Verbetering Boezemkades (VBK). Het Programma VBK heeft als doel om in 2015 de belangrijkste regionale keringen op orde te hebben. Het bestuur heeft het programma in juni vastgesteld. Het programma is in november aangeboden aan de provincie. De provincie is met het Programma akkoord gegaan.

Besloten is om tot 2015 in een rompprogramma in totaal 65 kilometer aan kades te verbeteren. Daarmee wordt de doelstelling dat de regionale waterkeringen in 2015 aan de werknormen van de provincie uit 2006 voldoen niet gehaald. In overleg met de provincie is de doelstelling bijgesteld. Na de vaststelling van het programma is de planfase van acht verbeteringsprojecten gestart. Van één project is de voorbereiding gestart.

Beleidsonderzoeken

Op grond van de afspraken met de provincie is gestart met de uitvoering van beleidsonderzoeken om tot een kosteneffectief optimum van de verbeterplannen te komen. Onderzocht worden de mogelijkheden tot compartimentering van de boezem(s), het verlagen van het maalstoppeil in de boezem(s) en het opstellen van een analyse van grondstromen binnen de diverse programma's. In 2012 worden de uitkomsten van de onderzoeken geëvalueerd. Naar verwachting zullen deze leiden tot een beleidsadvies voor de verdere invulling van het Programma Verbetering Boezemkades.

5.2.4 Wat heeft het programma op orde brengen van de regionale waterkeringen in 2009 gekost?

Programma-investeringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Regionale keringen (programma verbetering boezemkades)	Uitgaven	0,5	0,5
	Inkomsten	-	-
	Totaal	0,5	0,5

Het programma Verbetering Boezemkades is volgens plan verlopen.

5.3 Integraal beheer van het watersysteem

5.3.1 Doelstelling

HHNK beheert en onderhoudt het watersysteem overeenkomstig beleid en regelgeving.

5.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Door de vertaling van het beleid naar de uitvoering zal de beheerpraktijk veranderen en meer gericht worden op de doelen van de Kaderrichtlijn Water (kwaliteitseffecten in het watersysteem). In het kader van de regulering van de vergunningverlening wil HHNK toe naar meer algemene regels. Hiermee ontstaat een verschuiving van vergunningsplicht naar meldingsplicht.

5.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Legger waterlopen

De integrale legger van de waterlopen wordt opgesteld overeenkomstig de in 2008 vastgestelde kadernotitie. In deze legger worden onderhoudsverplichtingen geüniformeerd. De voorgenomen uniformering blijkt te grote financiële consequenties met zich mee te brengen. In november 2009 heeft het dagelijks bestuur tot wijziging van de uniformering besloten. Vaststelling van de legger vindt in 2010 plaats.

Evaluatie waterhuishoudkundige infrastructuur (EWI)

Uit onderzoek naar de maatregelen uit de EWI-studie blijkt dat aan de oostzijde van de Schermerboezem een grotere afvoercapaciteit naar het Markermeer nodig is. Een voorstel voor realisatie van bemaling wordt in 2010 opgesteld.

Bij de uitwerking van de aanpassingen aan de Kooyluis bij Den Helder is gebleken dat gelijkschakeling van het waterpeil van de Amstelmeerboezem en de Schermerboezem niet wenselijk is. In 2010 wordt een voorstel aan het bestuur voorgelegd.

De voorbereiding van de aanleg van een duiker onder de Helderseweg en aanpassingen aan de Zijperzeesluis zijn vanwege prioriteitsstelling verschoven naar 2010.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De implementatie van de Flora- en Faunawet draagt deels bij aan de realisatie van KRW-doelstellingen. Er is onderzoek gedaan naar de visvriendelijkheid van de gemalen en de effectiviteit van de beoogde maatregelen om de visvriendelijkheid te verbeteren. De aanleg van vispassages is een onderdeel van het programma KRW.

Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems

Het Waterlopen beheerplan is afgerond en vastgesteld. Hierin zijn uniforme richtlijnen opgesteld waarmee het onderhoud van waterlopen (maaïen en baggeren) bijdraagt aan het halen van de KRW-doelen. In 2010 worden de richtlijnen door middel van proefprojecten aan de praktijk getoetst.

Het baggerprogramma voor de boezemwateren is opgeleverd. De eerste aanzet voor inventarisatie is gedaan voor de baggerprogramma's voor landelijk en stedelijk gebied. De nieuwe wetgeving geeft nog geen duidelijke kaders voor sanering van waterbodems, waardoor geen saneringsprogramma kan worden opgesteld. Er wordt overleg gevoerd met de provincie over bestaande verdachte locaties. De sanering van het Oorgat in Edam is in uitvoering. In Alkmaar zijn alle baggerprojecten overeenkomstig het baggerplan in uitvoering genomen. Dat geldt ook voor de waterbodemsaneringen in Alkmaar.

Voor de Eilandspolder is een start gemaakt met het programma van eisen en de opstelling van het bestek voor de eerste fase. De uitvoering van de baggerwerkzaamheden staat gepland voor 2010. Er zijn geen activiteiten uitgevoerd om de baggerachterstand in het Guisveld weg te werken. Eerst wordt de samenhang met het provinciale project 'Brak is bijzonder' in 2010 onderzocht.

Bij de overname van het onderhoud van het stedelijk water in enkele gemeenten zijn ook afspraken gemaakt over het wegwerken van de baggerachterstand. Hoewel het aanleggen van baggerdepots niet overal soepel verloopt, is er geen aanleiding geweest om dit proces door middel van een provinciale aanwijzing te versnellen. Met de gemeente Texel is overeenstemming bereikt over de locatie van het aan te leggen depot. De realisatie van depot De Druppels in Geestmerambacht is vertraagd als gevolg van bezwaren in de ruimtelijke orderingsprocedure. Enkele geplande baggerwerken in stedelijk gebied (Harenkarspel en Niedorp) en landelijk gebied (Noorder- en Zuidervaart in de Schermer) zijn vanwege onvoldoende middelen verschoven naar 2010 en verdere jaren.

Beheer hoeveelheid water

Omdat de provincie geen voorstander is van het opstellen van inhaal-peilbesluiten zijn met de provincie nieuwe afspraken gemaakt over de planning. Op basis van de nieuwe planning zijn in 2015 alle peilbesluiten actueel en is 80% van deze besluiten met de GGOR-systematiek tot stand gebracht.

De peilbesluiten voor Texel, de Starnmeer en Marken zijn in december 2009 door het bestuur vastgesteld, waarna de termijn van bezwaar en beroep is begonnen. Voor negen nieuw te starten peilbesluiten en partiële herzieningen zijn de voorbereidingen gestart.

Het voor automatisering geschikt maken van de geplande stuwen is niet uitgevoerd. Het daarvoor begrote budget was nodig voor de stuwen die in 2008 gepland stonden, maar door een langere voorbereidingstijd in dat jaar niet konden worden aangepast.

Ontheffingverlening en handhaving Keur

Het handboek schouw heeft vertraging opgelopen, maar is in concept gereed. De in 2008 gestarte digitalisering van de schouw is niet doorgezet. Ook de geplande proef voor een helikopterschouw is niet uitgevoerd. In beide gevallen is een heroverweging op de uitvoering van de schouw de reden. De heroverweging zal mogelijk leiden tot reorganisatie van de schouw.

Van de vergunningaanvragen is 88% binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Omdat aanvragers vaak zelf om een ruimere termijn vragen scoort HHNK hiermee feitelijk tussen 95 en 100%. HHNK is geen enkele keer in gebreke gesteld voor het niet tijdig beslissen op een aanvraag.

5.3.4 Wat heeft integraal beheer van het watersysteem in 2009 gekost?

Exploitatie		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Integraal beheer watersysteem	Externe kosten	16,8	17,7
	Externe opbrengsten	-1,4	-0,7
	Kapitaallasten	9,0	9,2
	Reserves & voorzieningen	16,2	10,5
	Interne kosten	12,9	11,0
	Totaal	53,5	47,7

De externe opbrengsten zijn hoger, omdat de verkoop van percelen grond € 0,3 miljoen meer heeft opgeleverd en een subsidie van € 0,4 miljoen is ontvangen voor een KRW-project. Deze subsidie is verrekend met diverse gemeenten, waardoor ook € 0,4 miljoen hogere externe kosten optraden.

De externe kosten voor het maaien van natte profielen waren € 0,6 miljoen hoger. De uitvoering van het project Lage Oude Veer te Anna Paulowna verschuift naar 2010 (€ 0,9 miljoen). Voor deze afwijkingen zijn begrotingswijzingen vastgesteld. Deze zijn niet in bovenstaande tabel (kolom Begroting 2009) verwerkt, omdat in dit jaarverslag wordt gerapporteerd over de oorspronkelijke begroting.

Het resterende verschil in de externe kosten (€ 1 miljoen lagere kosten) wordt veroorzaakt door verschillende kleine afwijkingen, waaronder uitstel van werkzaamheden.

Het verschil in de reserves en voorzieningen is ontstaan door het besluit van juni 2009 om € 5,5 miljoen extra toe te voegen aan de baggervoorziening. Daarnaast is de afwikkeling van een claim van de fiscus inzake de BTW-constructie Waterlandstichting met de betreffende voorziening verrekend.

De hogere interne kosten zijn divers van aard en vallen binnen het vastgestelde beleid.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Integraal beheer watersysteem	Uitgaven	6,6	20,4
	Inkomsten	-2,4	-0,6
	Totaal	4,2	19,8

Vier investeringsprojecten in gemalen zijn om uiteenlopende redenen vertraagd. De innovatieve aanbesteding van het gemaal Wijdenes Spaans in Anna Paulowna en onvoorziene omstandigheden in de ontwerpfase van het gemaal de Drieban bij Venhuizen hebben tot vertraging geleid. Voor het herstel van de uitstroom van gemaal de Waker in Zaandam moest eerst de effluentleiding van de rwzi Zaandam-Oost worden aangepast. Voor gemaal HON in de gemeente Zijpe bleek een noodbemaling noodzakelijk. De vertragingen leveren € 6,7 miljoen lagere investeringsuitgaven op. Er is € 1,5 miljoen minder uitgegeven door vertraging in deelprojecten van de waterplannen Alkmaar en Den Helder.

In het project Detailonderzoek sterkte boezem waren de uitgaven door vertraging € 0,6 miljoen lager. Het resterende verschil in uitgaven heeft betrekking op meer dan tien investeringsprojecten. De uitgaven hiervoor verschuiven om uiteenlopende redenen naar 2010 of zijn lager uitgevallen dan begroot. In alle gevallen betreft het verschillen van minder dan € 0,5 miljoen per project. De inkomsten zijn € 1,8 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk omdat subsidies voor lopende en reeds afgeronde investeringsprojecten niet waren begroot.

5.4 Inrichting en onderhoud vaarwegen en havens

5.4.1 Doelstelling

Het beheer uitvoeren overeenkomstig het beleid van de provincie.

5.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Volgens de keur is de vaarwegbeheerder verantwoordelijk voor het vaarwegprofiel en het waterkwantiteitsprofiel. HHNK wil met de provincie helderheid bereiken over deze vaarwegentaak. HHNK is namelijk van mening dat de vaarwegentaak een provinciale taak is. Het is bereid de vaarwegentaak voor de provincie uit te voeren, onder voorwaarde dat de kosten volledig worden vergoed.

De kosten van het op vaarwegdiepte houden financiert HHNK op dit moment nog voor het overgrote deel vanuit de waterkwantiteitstaak. De redenen hiervoor zijn dat het beheer van vaarwegen voor een deel samenvalt met waterkwantiteitswerkzaamheden (met name het profileren en baggeren van vaarten).

5.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

De schutsluizen en beweegbare bruggen zijn volgens het jaarschema bediend. De bediening van de Wilhelminasluis is per 1 januari 2010 overgedragen aan de gemeente Zaanstad, die daarvoor medewerkers van HHNK inhuurt. De Overlekersluis in Medemblik is gerenoveerd.

De vereiste afmetingen voor het vaarwegprofiel zijn opgenomen in de legger voor de waterlopen en kunstwerken.

Door onduidelijkheid over het Wieringerrandmeer is het bestaansrecht van de Slootsluis en de Haukessluis ook nog steeds onduidelijk.

5.4.4 Wat heeft inrichting en onderhoud vaarwegen en havens in 2009 gekost?

Exploitatie		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Vaarwegen en havens	Externe kosten	0,9	0,7
	Externe opbrengsten	-0,2	-0,3
	Kapitaallasten	0,7	0,1
	Reserves & voorzieningen	-	-
	Interne kosten	0,7	0,9
Totaal		2,1	1,4

In verband met de overdracht van de Wilhelminasluis is de resterende boekwaarde geheel ten laste van 2009 gebracht. Hiervoor is in oktober een begrotingswijziging goedgekeurd. Dit verklaart de hogere kapitaallasten.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Vaarwegen en havens	Uitgaven	0,1	1,4
	Inkomsten	-	-
	Totaal	0,1	1,4

De renovatie van de Stontelersluis is nog niet uitgevoerd. In 2010 wordt gestart met de voorbereiding, de uitvoering is gepland in 2011.

6 Schoon water

6.1 Programma Kaderrichtlijn Water

6.1.1 Doelstelling

De Kaderrichtlijn Water is de Europese wet die de verbetering van de waterkwaliteit tot doel heeft. De KRW vraagt de waterbeheerders twee doelstellingen te bereiken:

- de waterkwaliteit blijft minimaal op hetzelfde niveau (geen achteruitgang)
- uiterlijk in 2027 is een goed ecologisch potentieel en goede chemische toestand bereikt. Voor de beschermde gebieden (Vogel- en Habitatrictlijn gebieden) dient die toestand al in 2015 gehaald te zijn.

6.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

De huidige ecologische waterkwaliteit is over het algemeen matig of ontoereikend. HHNK wil een goed ecologisch potentieel en goede chemische toestand van het watersysteem bereiken.

De ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater is in 2015 verbeterd ten opzichte van 2000 en de concentratie van prioritaire stoffen in het oppervlaktewater voldoet in 2015 aan de normen.

Acht waterlichamen moeten de ecologische doelstelling bereikt hebben, 38 waterlichamen moeten een klasse verbeterd zijn en twaalf zijn onveranderd gebleven.

In 2027 is er een gezond en betrouwbaar watersysteem, dat voldoende veerkrachtig is om (plaatselijke) verstoringen op te vangen.

Onder de eerste doelstelling (behoud waterkwaliteit) vallen de onderdelen van de reguliere werkzaamheden die betrekking hebben op het in stand houden van de waterkwaliteit.

Om de tweede doelstelling (goed ecologisch potentieel en chemische toestand) te halen is in 2007 in de gedetailleerde analyse van de KRW een maatregelenpakket opgesteld. Dit bestaat uit beheermaatregelen en inrichtingsmaatregelen. De start van de uitvoering is gepland vanaf het jaar 2010, wanneer de beleidsmatige borging in het WBP4 bestuurlijk is geaccordeerd.

De KRW-maatregelen worden waar mogelijk gecombineerd met de maatregelen uit de WB21-opgave, waardoor een synergievoordeel kan worden behaald.

6.1.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

De KRW is met de vaststelling van het WBP4 bestuurlijk geborgd. Waar mogelijk is de planvorming gestart. Het bestuur heeft de benodigde maatregelen vastgesteld. Samen met gemeenten en provincie is het maatregelenpakket voor te verrichten onderzoek geactualiseerd.

Het programma Kaderrichtlijn Water bestaat uit vier onderdelen.

- *Investeringsprogramma*

Voor de maatregelen uit de KRW is een rompprogramma vastgesteld. Dit programma omvat 60% van de investeringsmaatregelen met resultaatverplichting. Hiervoor is een krediet van € 11,7 miljoen ter beschikking gesteld.

Een klein deel van de investeringmaatregelen is al uitgevoerd. Het gaat hierbij om maatregelen die gecombineerd konden worden met andere werkzaamheden. In samenwerking met Rijkswaterstaat is gestart met het oplossen van knelpunten voor de vismigratie bij het Zaangemaal in Zaandam en gemaal De Helsdeur in Den Helder. Op Texel is circa 8 km natuurvriendelijke oever (NVO) aangelegd.

- *Onderhoudsprogramma*

De belangrijkste maatregel uit de KRW is de verandering van het beheer en onderhoud. Het onderhoud zal natuurvriendelijker en extensiever worden. In het vastgestelde waterlopen

beheerplan is hier rekening mee gehouden. Voor natuurvriendelijke oevers zal onderzoek worden gestart naar een effectief en efficiënt beheer en onderhoud.

- *Monitoringsprogramma*
HHNK heeft voor het stroomgebied Rijn-West in de invoering van de meetresultaten in het landelijke gegeven bestand een voortrekkersrol vervuld. Ook is het onderzoekspakket geactualiseerd. Dit pakket is in 2008 in samenspraak met gemeenten en provincie opgesteld. In 2010 prioriteert HHNK het pakket samen met de gemeenten en worden enkele onderzoeken opgestart.
- *Coördinatie*
Voor de uitvoeringsfase van de KRW is ambtelijk een coördinator aangewezen. HHNK betreft bij de coördinatie – net als in de beleidsmatige fase - de partners in Rijn-West, de provincie en het Rijk.

6.1.4 Wat heeft het programma KRW in 2009 gekost?

Programma-investeringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
KRW	Uitgaven	0,6	0,7
	Inkomsten	-	-
	Totaal	0,6	0,7

6.2 Programma bestrijding watertekort

6.2.1 Doelstelling

HHNK zorgt voor een verantwoorde verdeling van het beschikbare water omwille van het beperken van de maatschappelijke en economische schade door watertekort.

6.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Klimaatveranderingen leiden tot langere droogteperiodes, minder wateraanvoer via grote rivieren, meer verdamping en verzilting. Daardoor neemt de kans toe dat tijdelijk niet voldoende water van goede kwaliteit uit het Marker- of IJsselmeer kan worden ingelaten in het beheergebied van HHNK. De omvang en frequentie van dit probleem is onvoorspelbaar. Zowel het landsbeleid als dat van HHNK is erop gericht de maatschappelijke en economische schade door watertekort zoveel mogelijk te beperken. Daartoe worden de mogelijke ontwikkelingen in beeld gebracht. Verder wordt een systeem uitgewerkt voor de verdeling van water in periodes van waterschaarste (vertaling van de regionale verdringingsreeks IJsselmeergebied naar het beheergebied van HHNK).

In 2011 is een communicatiestrategie ontwikkeld waarmee in tijden van watertekort effectief met inwoners van het gebied gecommuniceerd kan worden. Deze strategie maakt onderdeel uit van het algemene calamiteitenplan van HHNK. Er wordt in 2012 een uitvoeringsprogramma vastgesteld voor het oplossen van knelpunten. Tezamen met de verdringingsreeks (verdeling van zoet water vanuit het IJsselmeer bij watertekorten) leidt deze ertoe dat het strategisch doel in 2015 is bereikt.

6.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Er is nog geen ruimtelijke vertaling gemaakt voor het beheergebied, omdat de provincie de verdringingsreeks pas in 2010 vaststelt. De provincie gebruikt daarbij het advies van HHNK, dat is gebaseerd op onderzoek in 2007.

Er is onderzoek gedaan naar de autonome verzilting. Dit wijst uit dat korte termijn problemen opgelost kunnen worden. De langetermijneffecten zijn nog niet goed bekend en worden meegenomen in de volgende fase van de studie naar een toekomstig watertekort in 2010. Op dat moment worden gebiedsspecifieke problemen in beeld gebracht en oplossingen uitgewerkt.

6.3 Beheersing van lozingen: vergunningverlening en handhaving Wvo

6.3.1 Doelstelling

HHNK voorkomt en beheerst verontreiniging van het watersysteem ten gevolge van lozingen, zodat de waterkwaliteitsdoelstellingen van de KRW worden gehaald. HHNK verleent Wvo-vergunningen en zorgt dat de vergunningen actueel zijn.

6.3.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

HHNK ziet erop toe dat de rwzi's in 2012 voldoen aan de vergunningseisen voor het beheersen van lozingen. Ten opzichte van het WBP3 betekent dit dat het doel twee jaar later bereikt wordt. Ten opzichte van het Meerjarenplan 2009-2012 is dit echter een versnelling van drie jaar. Zodra het totale maatregelenpakket voor de bouw en exploitatie van zuiveringstechnische werken is uitgewerkt, wordt bepaald of deze bijstelling van de planning realistisch is.

Voor de lozingen van circa duizend objecten (zoals jachthavens, scheepswerven, pompkelders en dergelijke) heeft het Rijk algemene regels ontwikkeld, die door HHNK en de gemeenten gehandhaafd worden.

6.3.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

De invoering van de Waterwet heeft grote gevolgen voor de verlening van vergunningen. Wvo-vergunningen heten nu watervergunningen. De vergunningen voor indirecte lozingen zijn per 1 januari 2010 overgegaan naar de gemeenten. De vergunninghouders zijn op de hoogte gebracht van de gevolgen voor hun lozingsvergunning. Met de invoering van algemene regels, waaronder het Activiteitenbesluit, vervallen veel vergunningen.

De lozingsvergunning voor het effluent van de rwzi Den Helder is verleend. De lozingsvoorwaarden komen overeen met de AMvB Stedelijk afvalwater. De lozingsvergunning voor het effluent van de rwzi Katwoude is in ontwerp afgerond.

Het Besluit lozingen buiteninrichtingen is in 2009 niet in werking getreden. Hierdoor bleef de handhaving door HHNK ongewijzigd. Door de projectmatige opzet van de handhaving zijn de geplande controles gerealiseerd. Er zijn speerpunten vastgesteld, waarvoor de volgende controles zijn uitgevoerd:

In het project controle landbouw loonbedrijven zijn 114 controles uitgevoerd in plaats van de geplande 40. Het aantal controles van bloembollenbedrijven kwam in verband hiermee lager uit. Met 89 controles liep het speerpunt controle glastuinbouw op schema.

Het aantal controles van rwzi's is na nulmetingen opgevoerd naar 58 in plaats van 17 controles. Er is prioriteit gegeven aan een onderzoek van het cluster Handhaving op Texel naar de hogere belasting van de rwzi Everstekeog ten opzichte van de prognoses. Het verschil wordt veroorzaakt door bedrijven, die niet de juiste hoeveelheid en kwaliteit van hun afvalwater opgeven. In het onderzoek zijn veel bedrijven gecontroleerd, waardoor het geplande tweede onderzoek is vervallen. De samenwerking met andere handhavende overheden heeft de zichtbaarheid van HHNK verbeterd. De afhandeling van controles verliep volgens plan.

6.4 Beheersing van lozingen: afvalwaterketen

6.4.1 Doelstelling

HHNK zorgt voor de kwaliteit van het oppervlaktewater en heeft een goed beheerde afvalwaterketen. HHNK saneert de verontreinigingen door indirecte en directe lozingen op het oppervlaktewater.

6.4.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

In 2027 moeten alle watersystemen voldoen aan de waterkwaliteitsnormen en -doelen (waaronder de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water). HHNK gaat na of de problemen opgelost kunnen worden door de bronnen van verontreiniging aan te pakken. Mocht blijken dat deze bronnenpak niet effectief of efficiënt is (bijvoorbeeld met een maatschappelijke kosten-baten-analyse), dan volgen effectgerichte maatregelen. Dit zijn maatregelen die de effecten van de verontreiniging verzachten, bijvoorbeeld een verdergaande zuivering van het afvalwater op de rwzi's, of maatregelen in het watersysteem door verandering van inrichting of beheer.

6.4.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Certificering

HHNK heeft voortdurend aandacht voor Kwaliteit, Arbo en Milieu (KAM) en is voor het zuiveringsbeheer gecertificeerd voor ISO 9001 en ISO 14001. Voor Arbo is HHNK gedeeltelijk gecertificeerd. Voor de totale certificering is gekozen voor 2010, waardoor alle onderdelen van KAM qua certificering synchroon lopen. Voor KAM zijn audits uitgevoerd en zijn verbeteracties in gang gezet.

Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

De doelstelling dat effluentlozingen op het oppervlaktewater van alle rwzi's in 2012 voldoen aan de eisen van de AMvB Stedelijk afvalwater, wordt niet gehaald. De hiervoor noodzakelijke aanpassingen van de rwzi's Beemster, Eversteekooog en Den Helder zijn in 2012 nog niet gereed.

De uitbreiding van rwzi Wervershoof is opgeleverd. De voorbereiding van aanpassing rwzi Heiloo is afgerond en de aanbesteding van het grondwerk is gedaan. In 2010 wordt de bouw uitgevoerd. De voorbereiding van de uitbreiding van de rwzi Katwoude en het transportsysteem is bijna afgerond. De bouw start in 2010. Begin 2010 wordt het opstellen van het programma van eisen voor de zuiveringskring Beemster afgerond. Hierin wordt vastgelegd welke aanpassingen de komende jaren noodzakelijk zijn.

HHNK beschikt sinds medio 2009 over een realistisch inzicht in het maatregelenpakket voor het op orde brengen van de zuiveringstechnische werken en de transportsystemen afvalwater in de komende jaren, het programma Afvalwaterketen. In het eerste kwartaal van 2010 wordt het programma aan het bestuur voorgelegd.

Getransporteerd afvalwater

De capaciteit van de aanvoersystemen van verschillende rwzi's is niet overal toereikend. Begin 2009 is de herijking van de prognoses voor de zuiveringstechnische werken afgerond. Hieruit volgen de verplichtingen voor de hoeveelheid afvalwater, die HHNK van de gemeenten moet afnemen, transporteren en zuiveren. In het programma Afvalwaterketen zijn de aanpassingen in de tijd uitgezet.

Het transportsysteem Wervershoof is aangepast. Er wordt in 2015 voldaan aan de afnameverplichting, overeenkomstig de afspraken met de aanvoerende gemeenten. Aan veel gemeenten zijn nieuwe aansluitvergunningen verstrekt.

Er deden zich tien persleidingbreuken voor, iets minder dan in voorgaande jaren. Een grote breuk in de persleiding Assendelft nabij Heemskerk werd veroorzaakt door bouwactiviteiten van derden. De grootste en meest complexe persleidingbreuk deed zich op Eerste Kerstdag voor. Pal boven de ingang van de Velsertunnel brak de persleiding Velsen-Noord.

Er is een samenwerkingscontract gesloten met PWN voor reserveonderdelen en er is met een aannemer een 'waakvlamovereenkomst' afgesloten, zodat deze direct na een breuk de schade kan herstellen.

Er is een risico-inventarisatie gemaakt van een aantal belangrijke persleidingen. Deze inventarisatie vergde meer tijd dan gepland, waardoor de rapportage begin 2010 wordt afgerond. In 2010 worden op basis van de inventarisatie scenario's uitgewerkt.

Aan het beleid Overnamepunten 2008-2012 is verder invulling gegeven. Er zijn zeven rioolgemalen van gemeenten overgenomen. Gepland was de overname van 17 rioolgemalen. De samenwerking met en de financiering vanuit de gemeenten bij aanpassingen stagneert vaak. Eind 2009 waren in totaal 43 van de geplande 120 gemeentelijke rioolgemalen overgenomen.

De geplaatste IBA's (748 stuks) worden door HHNK beheerd en onderhouden. Er komen nauwelijks nieuwe IBA's bij. Het onderhoud en beheer loopt volgens planning.

Gezuiverd afvalwater

Er is een programma Afvalwaterketen met de noodzakelijke verbeteringen voor de komende jaren opgesteld. Voorbeelden van rwzi's met hydraulische en/of biologische capaciteitsproblemen zijn Eversteekooog (2012), Beemster (2014), Katwoude (2012), Beverwijk (2011), Heiloo (2012) en Den Helder (2013). Daarnaast dient een oplossing te worden gerealiseerd voor het zuiveren van afvalwater uit het kassengebied Agriport in de Wieringermeer.

Er loopt een onderzoek naar de achtergrondwaarden van de waterkwaliteit van de watersystemen waarop het effluent wordt geloosd. Doel is te bezien of er strengere kwaliteitseisen aan het gezuiverde afvalwater moeten worden gesteld. Aanpassing van de eisen kan invloed hebben op de investerings- en beheerkosten van een rwzi.

Verwerkt slib

Onderzoek is uitgevoerd naar het energieverbruik en de milieubelasting van de SDI. In 2010 vindt nader onderzoek plaats naar de mogelijkheden voor eindverwerking van zuiveringsslib. Mede op basis van dit onderzoek wordt een toekomstperspectief voor de SDI opgesteld.

Afvalwaterakkoorden (AWA)

Er zijn geen nieuwe AWA's afgesloten, omdat er vanuit de gemeenten geen vraag naar was. Er zijn tot en met 2009 met 17 gemeenten AWA's afgesloten. Hiermee wordt ruimschoots aan de afspraken voldaan.

Afkoppelen

De stimuleringsregeling afkoppelen verhard oppervlak is per 1 januari 2009 beëindigd. De administratieve afronding van deze regeling heeft plaatsgevonden. De gemeenten hebben per 1 januari 2008 via de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken formeel de zorgplicht voor het hemelwater gekregen.

Het besluit lozingen buiteninrichtingen, dat naar verwachting medio 2010 in werking treedt, gaat uit van het principe dat hemelwater niet afgevoerd wordt naar een rwzi. Bij nieuwbouw en bij

vervanging van bestaande riolering is daarom scheiding van afvalwater en hemelwater het uitgangspunt. In de advisering over het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (vGRP), waarin de zorgplicht voor hemelwater is uitgewerkt, legt HHNK hierop de nadruk.

Waterkwekerij

De gemeente Alkmaar en HHNK werkten samen aan het project De Waterkwekerij. Het project bestond uit het vervangen van de rwzi Alkmaar door een te bouwen Membraan Bioreactor (MBR), woningontwikkeling en (oorspronkelijk) de ontwikkeling van een kantoorlocatie. Door het uitblijven van financiële steun van het Rijk bleek het project niet uitvoerbaar. Het bestuur heeft in samenspraak met de gemeente Alkmaar besloten het project te beëindigen.

6.5 Beheersing van lozingen, niet zijnde de afvalwaterketen

6.5.1 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Alle vergunningen, waarvoor HHNK bevoegd gezag is, zijn geactualiseerd. De actualisatie is projectmatig opgepakt en hierover is gecommuniceerd met provincie en gemeenten.

Directe lozingen

De directe lozingen zijn gereguleerd. Vergunningaanvragen worden binnen de termijnen afgehandeld. Het overstorten van afvalwater uit rioleringen op oppervlaktewater is verder teruggedrongen. Dit is gebeurd door het op elkaar afstemmen van de gemeentelijke riolering en de zuiveringstechnische werken.

Indirecte lozingen

Alle indirecte lozingen vallen met de inwerkingtreding van de Waterwet in december 2009 onder het bevoegd gezag van de gemeenten en provincie. Dossieroverdracht vindt plaats in februari 2010. Alle betrokken bedrijven zijn aangeschreven en op de hoogte gebracht van de veranderingen. HHNK kan alleen nog als bevoegd gezag optreden bij lozingen.

In 29 gemeenten zijn 57 controles van aansluit- en overstortvergunningen uitgevoerd. De overige gemeenten krijgen het eerste kwartaal van 2010 een vergunning, waarbij een controlebezoek zal plaatsvinden. Er zijn 29 Wvo-vergunningen en 28 aansluitvergunningen beoordeeld.

In mei werd een audit-rapport uitgebracht over het functioneren van de vergunningverlening en handhaving bij rwzi's. De werkwijze is naar aanleiding van de aanbevelingen in het rapport aangepast. In 2010 krijgt de uitvoering van de aanbevelingen een vervolg.

6.5.2 Wat heeft de beheersing van lozingen (6.3, 6.4 en 6.5) in 2009 gekost?

Exploitatie		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Beheersing van lozingen	Externe kosten	35,6	33,8
	Externe opbrengsten	-2,7	-2,1
	Kapitaallasten	22,8	23,9
	Reserves & voorzieningen	1,3	1,1
	Interne kosten	6,8	6,7
	Totaal	63,8	63,4

De externe kosten waren € 1,8 miljoen hoger dan begroot. Dit is voor € 0,3 miljoen het gevolg van het feit dat Waternet het tarief voor afvalwaterbehandeling op de rwzi Westpoort in Amsterdam heeft verhoogd. Daarnaast is een niet begrote bijdrage van € 0,2 miljoen aan Agriport betaald voor de afvoer en verwerking van afvalwater. Deze kosten vallen binnen het bestaande beleid. Tijdens onderhoud aan de SDI is veel onvoorzien onderhoud aan het licht gekomen. Dit heeft samen met enkele ongeplande stops, die extra onderhoud, schoonmaakkosten en externe slijbverwerking tot gevolg hadden, geleid tot een overschrijding van € 0,8 miljoen. Persleidingbreuken hebben € 0,6 miljoen gekost. Een persleidingbreuk wordt gezien als calamiteit en wordt derhalve niet begroot. Deze kosten worden voor € 0,4 gecompenseerd door hogere opbrengsten, door de aansprakelijkheid van een externe partij bij een persleidingbreuk. Ook zijn Crossborderlease-overeenkomsten met General Electric voortijdig beëindigd, wat hogere opbrengsten heeft opgeleverd. Het verschil in de post reserves & voorzieningen heeft te maken met het afwikkelingen van een claim van de fiscus naar aanleiding van de BTW-constructie met de Waterlandstichting.

Beheerinvesteringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Beheersing van lozingen	Uitgaven	37,6	63,1
	Inkomsten	-2,8	-0,8
	Totaal	34,8	62,3

Er zijn aanzienlijk lagere uitgaven gedaan voor enkele grote investeringsprojecten op rwzi's. Vertraging door externe invloeden is de hoofdoorzaak. De uitgaven voor de investeringen in de rwzi's Beverwijk, Eversteekooog, Katwoude en Wervershoof zijn in totaal € 20,6 miljoen lager uitgekomen. Voor het project uitbreiding rwzi Wervershoof hadden fors hogere uitgaven in 2008 gevolgen voor de lagere uitgaven in 2009.

De investeringsinkomsten waren € 2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door niet begrote bijdragen van gemeenten voor IBA's en door ontvangen gemeentelijke bijdragen in het project optimalisatie afvoersysteem rwzi Ursem.

7 Veilige wegen

7.1 Programma verkeersveiligheid

7.1.1 Doelstelling

HHNK verbetert de verkeersveiligheid op de wegen die het beheert, zodat het aantal verkeersslachtoffers op deze wegen afneemt.

7.1.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

Het aantal ernstige verkeersslachtoffers (doden en ziekenhuisgewonden) moet in 2011 met 10% zijn afgenomen ten opzichte van 2002. Op de gebiedsontsluitingswegen moet het aantal slachtoffers met 30% gereduceerd worden. Het aantal (brom)fietsers moet met 20% gereduceerd worden. In 2012 zal een evaluatie van het project plaatsvinden.

7.1.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Van de voorgenomen programma's van eisen voor het herinrichten van gebiedsontsluitingswegen zijn er drie afgerond. Twee herinrichtingen, de Neckerstraat in Purmerend en de Vok Koomenweg in Wervershoof, worden in 2010 aan het bestuur voorgelegd. De herinrichting van de Venneweg in Westerkoggenland wordt uitgevoerd binnen het reguliere onderhoud.

Het plan voor de aanleg van een fietspad langs de Westfriesedijk nabij Winkel is nog niet goedgekeurd.

Voor de Geesterweg te Akersloot is in overleg met de gemeente besloten voorlopig pas op de plaats te maken met de aanleg van een rotonde. Pas als er met alle betrokkenen overeenstemming is bereikt zal het project worden voortgezet. Incidenteel zijn toegangswegen naar erven aangepast aan de laatste inzichten van Duurzaam Veilig, bijvoorbeeld aan de Walingsdijk bij Ursem. Dergelijke maatregelen worden voornamelijk in combinatie met groot onderhoud uitgevoerd.

De aanpak van verkeersonveilige routes en locaties is voortgezet. Voor de grootste ongevalclusters uit de verkeersveiligheidsmonitor 2009 is een ongevalanalyse uitgevoerd. Er is ook een onderzoek naar sluipverkeer uitgevoerd. De conclusies en aanbevelingen hiervan worden nader uitgewerkt in een meerjaren aanpak.

Er zijn geen verzoeken van andere overheden ontvangen om educatieve of handhavingprojecten op te zetten of te ondersteunen. Voor het saneren van verkeersborden is gestart met een programma van eisen. Afronding vindt plaats in het eerste kwartaal van 2010.

Uit de verkeersveiligheidsmonitor over de periode 1998-2008 blijkt dat het aantal ernstige verkeersslachtoffers ten opzichte van het referentiejaar met 10% is toegenomen. Dit is gelijk aan het percentage van 2008 en ruim 2% hoger dan de jaren daarvoor. Het totaal aantal ziekenhuisgewonden is toegenomen met ruim 14%. De landelijke doelstelling van 7,5% reductie wordt dus niet gehaald. Het aantal slachtofferongevallen waarbij (brom)fietsers betrokken zijn is met 11% toegenomen.

Desondanks is een aantal positieve ontwikkelingen aan te geven.

- Afname van het aantal ongevallen met 23%
- Afname van het totaal aantal slachtoffers met 9% (ernstige en niet ernstige)

- Afname van het aantal dodelijke slachtoffers met 30% (Zowel de landelijke doelstelling van 15% reductie als de provinciale doelstelling van 30% reductie wordt daarmee gehaald).

7.1.4 Wat heeft het programma verkeersveiligheid in 2009 gekost?

Programma-investeringen		Rekening 2009	Begroting 2009
(bedragen x € 1 miljoen)			
Programma verkeersveilig- heid	Uitgaven	0,9	2,6
	Inkomsten	-	-0,4
	Totaal	0,9	2,2

Enkele projecten van derden, waaraan HHNK bijdraagt hebben vertraging opgelopen of zijn komen te vervallen. Het provinciale project aanleg rotonde N241 bij Niedorper Verlaat is hier een voorbeeld van. Het project herinrichting Kerspelweg in Wervershoof is enkele maanden vertraagd. Dit project wordt in 2010 afgerond. Door deze vertraging wordt de begrote € 0,4 miljoen subsidie ook in 2010 ontvangen.

7.2 Wegenbeheer

7.2.1 Doelstelling

HHNK zorgt met goed beheer voor de verkeersveiligheid en de berijdbaarheid van de wegen.

7.2.2 Wat wil het hoogheemraadschap bereiken?

HHNK handhaaft het huidige kwaliteitsniveau van de wegverhardingen. Dit komt overeen met de minimumnorm van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeertechniek (CROW). Het ecologische beheer van wegbermen en beplantingen wil HHNK uitbreiden, wanneer daarmee op langere termijn kwaliteitswinst tegen acceptabele kostenstijgingen gerealiseerd kan worden.

De bijdragen aan wegverbeteringen, die door derden worden uitgevoerd, wil HHNK volgens de zogenaamde frequentietheorie doen. Dat betekent dat meebetaald wordt naar rato van de verkeersdruk op de door HHNK beheerde weg. Voorwaarde is dat de werkzaamheden tijdig worden aangemeld, zodat de van HHNK gevraagde bijdrage in de reguliere begroting kan worden opgenomen.

In 23 gemeenten beheert HHNK wegen of gedeelten van wegen binnen de bebouwde kom. HHNK wil bereiken dat deze wegvakken aan de betreffende gemeente in beheer en onderhoud worden overgedragen.

7.2.3 Wat heeft het hoogheemraadschap in 2009 gedaan?

Uit de jaarlijkse visuele inspectie is gebleken dat de trend van achteruitgang onderhoudstoestand wegen nog niet is omgebogen.